

Danish University Colleges

Praksisfaglighed og praksisfagdidaktik en litteraturoversigt

Thorborg, Mathias Merrild Roerup; Wistoft, Karen; Andersen, Lisa Monica Fälling; Thrane, Lissi Wiingaard

Publication date:
2025

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):
Thorborg, M. M. R., Wistoft, K., Andersen, L. M. F., & Thrane, L. W. (2025). *Praksisfaglighed og praksisfagdidaktik: en litteraturoversigt*. Københavns Professionshøjskole.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

PRAKSISFAGLIGHED OG PRAKSISFAGDIDAKTIK

- En litteraturoversigt

Forskningsprogram for Praksisfagdidaktik

Institut for Læreruddannelse

Københavns Professionshøjskole

Praksisfaglighed og praksisfagdidaktik

- En litteraturoversigt

Forfattere:

Mathias Merrild Roerup Thorborg

Karen Wistoft

Lisa Monica Fälling Andersen

Lissi Wiingaard Thrane

Fagfællebedømt af:

Julie Borup Jensen, professor, Institut for Kultur og Læring, Aalborg Universitet

Lene Tangaard Pedersen, professor, Institut for Kommunikation og Psykologi, Aalborg Universitet

Helle Bjerg, skoleleder, Skolen på Grundtvigsvej, Frederiksberg

© 2025 Forskningsprogrammet for Praksisfagdidaktik, FoU, Institut for Læreruddannelse, Københavns Professionshøjskole

Uddrag, herunder figur og tabel, er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Rapporten refereres: Thorborg, M.M.R, Wistoft, K., Andersen L.M.F., & Thrane, L.W. (2025).

Praksisfaglighed og praksisfagdidaktik – en litteraturoversigt. København: FoU, Læreruddannelsen, Københavns Professionshøjskole.

ISBN: 978-87-93894-94-5

Institut for Læreruddannelse

Det Lærerfaglige Fakultet

Københavns Professionshøjskole

Humletorvet 3

1799 København V

Rapporten kan frit downloades fra UC-Viden

INDHOLD

Forord	4
INDLEDNING.....	5
METODE	8
Oversigtens fremgangsmåde	8
Identifikation af forskningsspørgsmål:.....	8
Identifikation af relevant litteratur	9
Udvælgelse af litteratur til inklusion	10
Illustration af oversigtens søgeproces.....	12
Oversigt over inkluderede udgivelser	13
Kortlægning af inkluderet litteratur	15
Syntese og rapportering af resultater.....	15
RESULTATER	16
Karakteristik af oversigtens litteratur.....	16
Fagfællebedømmelse og udgivelsesår	16
Udgivelsestyper	17
Tilgange til studiet af praksisfaglighed	17
Kontekst for praksisfaglighed	18
Forståelser og definitioner af praksisfaglighed	18
Lukket kodning	19
Åben kodning	20
Teorigrundlag.....	23
Sammenfatning af forståelser af praksisfaglighed.....	24
Tematisk syntese.....	25
Praksisfaglighed i og på tværs af fag	25
Etablerede didaktikker og metoder som udgangspunkt for arbejdet med praksisfaglighed	28
(Mangel på) kritisk diskussion af praksisfaglighed	30
Praksisfaglighed som mulighedsrum.....	31
Sammenfatning af tematisk syntese	32
Den seneste udvikling i litteratur om praksisfaglighed.....	33
OPSUMMERING AF OVERSIGTENS RESULTATER	37
DISKUSSION.....	39
Praksisfaglighedens rolle i skolens fag og på tværs af fag	39
Forståelser og anvendelser af praksisfaglighed på tværs af perspektiver ...	39
Betydninger af et bredt praksisfaglighedsbegreb	39
Refleksioner over praksisfagdidaktik.....	40
FREMTIDIGE PERSPEKTIVER	41
REFERENCER.....	42

Forord

Denne litteraturoversigt er udarbejdet af adjunkt, ph.d. Mathias Thorborg; lektor, ph.d. Lisa Monica Fälling Andersen; ph.d.-studerende Lissi Wiingaard Thrane og docent, ph.d. og forskningsprogramleder Karen Wistoft, alle ansatte i Forskning og Udvikling ved Institut for Læreruddannelse, Københavns Professionshøjskole.

Forfatterne har i processen fået respons fra teamet i *Forskningsprogrammet for Praksisfagdidaktik*, som de også selv er en del af: lektor Dorrit Sørensen, lektor Bolette Hansen, adjunkt, ph.d. Marie-Louise Mølbæk, pædagogisk konsulent Karen Mikkelsen, lektor Martin Storm-Andersen og ph.d.-studerende Michelle Mari Laage Sommer. En stor tak til alle for væsentligt input. Der skal også lyde en særlig tak til oversigtens fagfællebedømmere, som har leveret yderst relevante kommentarer og rettelser.

Med litteraturoversigten har vi sammen lagt de første forståelses- og begrebssten til grundlaget for *Forskningsprogrammet for Praksisfagdidaktik*, som blev etableret i 2024 på Københavns Professionshøjskole. Programmet 'tilhører' ikke noget bestemt fag i skolen, men skal kunne undersøge, kortlægge, analysere og inspirere alle skolens fag til, hvordan man i højere grad gør praksisfaglighed til et didaktisk omdrejningspunkt.

Siden 2018 har 'praksis' været vægtet højt i regeringsaftaler, reformer og andre uddannelsespolitiske forandringer. Dels med begrebet praksisfaglighed, dels med andre praksisbegreber som fx praksisforankring, praksisorientering, praksisrelevans, praksisfællesskab mv. Selv kundskabsbegrebet er gennem det nye arbejde med skolens kommende fagplaner blevet ensbetydende med både viden og praksis.

Praksisbegreberne kan ses som led i en bredere bevægelse mod at styrke det praktiske perspektiv i det danske uddannelsessystem – en bevægelse, der især har fået gennemslag under børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye. Vi retter imidlertid ikke udelukkende fokus mod praksisfagligheden, men kobler den tæt sammen med undervisning og læring i grundskolen såvel som på læreruddannelsen i det, vi betegner som praksisfagdidaktik. Denne litteraturoversigt giver et overblik over den eksisterende viden på området og identificerer samtidig behov for yderligere forskning. Formålet med oversigten er derfor dobbelt: dels at skabe klarhed over den tilgængelige litteratur, dels at bidrage til det videre arbejde med en afklaring og definition af både praksisfaglighed og praksisfagdidaktik – som grundlag for *Forskningsprogram for Praksisfagdidaktik*.

God læselyst

Karen Wistoft, maj 2025

INDLEDNING

Begrebet *praksisfaglighed* blev introduceret i 2018 som led i en række politiske initiativer. Med aftalen *Styrket praksisfaglighed i folkeskolen* blev det besluttet, at praksisfaglighed skulle spille en større rolle i undervisningen for at understøtte elevernes alsidige udvikling. Et af målene var at give eleverne flere muligheder for at arbejde med praktiske færdigheder gennem hele deres skoletid og skabe en stærkere kobling mellem skole og erhvervsliv (Regeringen, 2018a). Efterfølgende blev ambitionerne videreført i aftalen *Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden*, hvor nye tiltag som erhvervsskolernes udbud af valgfag og en styrket vægtning af praktisk-musiske fag blev introduceret (Regeringen, 2018b).

Praksisfaglighed har været et centralt tema i den uddannelsespolitiske dagsorden over en periode, men begrebet nævnes dog ikke i regeringsgrundlaget fra 2022 (Regeringen, 2022). Der er dog ingen tvivl om, at praksisfaglighed har og vil få en afgørende betydning i den danske grundskole og øvrige uddannelsesmæssig og pædagogisk kontekst.

Praksisfaglighed er tonet frem som et uddannelsessyn, som Børne- og Undervisningsminister Mattias Tesfaye med stor dedikation har placeret helt centralt i en praksisvending af det danske uddannelsessystem. Det er sket med tre reformer, hvoraf to er Tesfayes egne, mens den tredje er gennemført af regeringskollegaen, uddannelses- og forskningsminister Christina Egelund.

Den første reform blev, som nævnt ovenfor, vedtaget d. 19. marts 2024. Det var aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram – *frihed og fordybelse*. De daværende ”læreplaner” skulle erstattes af ”fagplaner” med fagmål, dvs. mål for, hvad der skal undervises i (Rasch-Christensen (red.), 2025). Samtidig var opgaven at nedtone målfokus i det hele taget og i stedet opprioritere sammenhængen mellem skolens formål, fagenes formål og indhold og mål for undervisningen – altså at tænke didaktisk sammenhængende uden at have mål som den centrale kategori (Wistoft, 2025). Det er blevet til, at der nu skal være flere praktiske fag i udskolingen, og alle elever skal i erhvervspraktik. Her gælder det, at hænder – og mennesker – bliver kloge, hvis de får lov til at øve sig (Teskfaye, 2013). Også demokrati og såkaldt karakterdannelse er en praksisfaglig færdighed. Desuden skal der indføres mulighed for juniormesterlære i 8. og 9. klasse, så såkaldt ”skoletrætte” elever kun skal gå i skole tre dage om ugen og er i juniorpraktik på en virksomhed de resterende to dage (Trivselskommissionen, 2025).

Den anden reform er den såkaldte epx-aftale (Børne- og Undervisningsministeriet, 2025). Den blev indgået d. 18. februar 2025. Denne aftale er nok den mest ideologisk profilerede. Med den udfordres en forståelse af, at det almene gymnasium er toppen af poppen, fordi det giver adgang til universiteterne, den hellige lærdoms haller. Det nye

erhvervsrettede gymnasie, epx'en, skal forberede flere elever til at starte på en erhvervsuddannelse, samtidig med at den holder døren åben for at fortsætte på en videregående uddannelse.

Den tredje reformaftale om de professions- og erhvervsrettede uddannelser kom 26. marts 2025 (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2025). Den sætter især fokus på de såkaldt "velfærdsrettede" professionsbacheloruddannelser, dvs. sygeplejerske-, pædagog- og læreruddannelserne (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2025). Også her er nøgleordet praksisfaglighed. Sygeplejerskestuderende skal have bedre simulations- og værkstedsfaciliteter, og pædagog- og lærerstuderende skal have mere praktik i uddannelsen. Undervisningen skal, som der står i aftalen, "i højere grad tage udgangspunkt i praksisnære problemstillinger og de færdigheder, de studerende får brug for i dagligdagen efter endt uddannelse".

Desuden skal der oprettes nye praksisrettede professionsmasteruddannelser, så fx lærere og pædagoger får bedre muligheder for at videreudanne sig inden for deres fag. I aftalen står der eksplicit, at "uddannelserne skal adskille sig fra de nuværende kandidatuddannelser på universiteterne ved at fokusere på løsning af komplekse opgaver inden for velfærdsprofessionerne" (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2025).

Opmærksomheden mod praksis er altså central i alle tre reformer. Fra grundskolen via ungdomsuddannelserne til professionsuddannelserne handler det om at gøre de "kloge hænder" (Tesfaye, 2013) stærkere, dvs. styrke, som det hedder i epx-aftalen, "arbejdsformer, der kombinerer teori med praksis og understøtter, at eleverne udvikler evne til at arbejde vedholdende og koncentreret, at fordybe sig og at gøre sig umage". Det gælder for grundskolen, som skal være mere praksis-orienteret. Og det gælder for professionsuddannelser og professionsmaster-uddannelser med deres fokus på praktiske færdigheder og styrkede praktik-institutioner.

Københavns Professionshøjskoles nye Forskningsprogram for Praksisfagdidaktik er en strategisk satsning på at udvikle praksisfagdidaktik – med særligt fokus på grundskolen og læreruddannelsen, men med blik for sammenhænge på tværs af uddannelsesniveauer. På trods af at praksis i stigende grad fremhæves i den uddannelsespolitiske dagsorden, er praksisfaglighed fortsat et begreb med mange forståelser og fortolkningsmuligheder.

Formålet med denne litteraturoversigt er derfor at undersøge, hvordan praksisfaglighed er blevet forstået i den danske litteratur siden begrebets politiske introduktion i 2018, samt hvordan didaktik – forstået som viden om og refleksion over undervisning og læring (Wistoft & Qvortrup, 2023) – forbindes hertil.

Selv om praksisfaglighed som politisk begreb har fået gennemslag i hele uddannelsessystemet – fra grundskole til professionsuddannelser – og dermed åbner

for forbindelser til temaer som professionsrettethed, teori-praksis-relationer og praksisfællesskaber, er denne litteraturoversigts fokus specifikt rettet mod grundskole- og læreruddannelseskonteksten. Det skyldes ikke, at praksisfaglighedsbegrebet eller relaterede tematikker er fraværende i andre uddannelsesområder – tværtimod findes der veletableret forskning, særligt inden for erhvervsuddannelser, som beskæftiger sig med forholdet mellem teori og praksis, praktisk viden og læring i praksis. Vores fokus er imidlertid afgrænset af rammerne for og formålet med det forskningsprogram, som oversigten er udarbejdet inden for.

Med oversigten ønsker vi netop at undersøge, hvad der sker, når praksisfaglighed som nyt begreb introduceres i grundskolen og læreruddannelsen – og hvordan det former, overtager eller forskyder eksisterende begreber og didaktiske tilgange i disse kontekster. Vi søger ikke en udtømmende kortlægning af al praksisrelateret forskning, men fokuserer specifikt på, hvordan praksisfaglighed begrebsliggøres og anvendes i de institutionelle rammer, forskningsprogrammet retter sig mod. Denne afgrænsning har desuden været styrende for vores søgestrategi, som eksplicit har fokuseret på litteratur, hvor praksisfaglighed optræder som begreb i relation til grundskole og læreruddannelse.

Med denne afgrænsning ønsker vi samtidig at skabe et grundlag for videre forskning, der på sigt kan bringe begrebet i dialog med tilgrænsende forskningstraditioner – fx inden for erhvervsuddannelser og professionspraksis.

METODE

Oversigtens fremgangsmåde

Litteraturoversigtens metode er baseret på en scoping review-tilgang, som er beskrevet af Arksey og O'Malley (2005) samt Colquhoun et al. (2014). Scoping reviews er velegnede til at skabe en bred forståelse af et emne (Arksey & O'Malley, 2005) og sigter mod at kortlægge centrale begreber, typer af viden samt identificere videnshuller inden for et givet område (Colquhoun et al., 2014). Et scoping review kan anvendes, når formålet er eksplorativt, og når det er centralt at afdække viden på et område uden nødvendigvis at begrænse sig til en specifik type viden eller metodologi (Colquhoun et al., 2014). Denne oversigt sigter som beskrevet mod at udforske forståelser og didaktiske operationaliseringer af praksisfaglighedsbegrebet i eksisterende dansk litteratur. Det skal blandt andet åbne op for efterfølgende kortlægninger af international litteratur og det videre arbejde med praksisfagdidaktiske spørgsmål. På den baggrund er scoping review-tilgangen hensigtsmæssig.

Yderligere stiller scoping review-formen ikke samme krav til at vurdere kvaliteten af den inkluderede litteratur, som det ville have været tilfælde i et traditionelt systematisk review (Munn et al., 2018). Det forhold, at der endnu ikke er klarhed over, hvordan praksisfaglighed forstås og relateres til didaktik i litteraturen på området, synes netop at lægge op til et review, der kan rumme forskellige studier med forskellig metodologi, som ikke kvalitetsvurderes, men præsenteres i en overskuelig, systematisk form.

Scoping review-tilgangen er systematisk, men tillader en grad af fleksibilitet i både søgning og inklusionsproces (Arksey & O'Malley, 2005). Dette gør det muligt at tilpasse søgningen, efterhånden som kendskabet til feltet udvides, og nye relevante elementer identificeres. Vores fremgangsmåde for fremsøgning, analyse og syntese af viden følger overordnet set fem faser, som de er formuleret af Arksey og O'Malley (2005): 1) identifikation af forskningsspørgsmål, 2) identifikation af relevant litteratur, 3) udvælgelse af litteratur til inklusion, 4) kortlægning af udvalgt litteratur og 5) syntese og rapportering af resultater. I det følgende beskriver vi vores valg i de enkelte faser.

Identifikation af forskningsspørgsmål:

Formålet med denne oversigt er, som nævnt, at bidrage til åbningen af et praksisfagdidaktisk felt ved at undersøge og tydeliggøre forskellige forståelser og tilgange til didaktik i den litteratur om praksisfaglighed, der er blevet produceret i forlængelse af den politiske formulering af praksisfaglighedsbegrebet i 2018. På den baggrund er de ledende forskningsspørgsmål:

- *Hvordan defineres og forstås praksisfaglighed i den eksisterende litteratur, og hvilke teoretiske rammer danner grundlag for disse forståelser?*

- *Er der begrebsforståelser, der går igen i litteraturen, som muliggør en syntese i form af overordnede temaer eller kategorier?*
- *Hvordan bliver praksisfaglighed og/eller praksisfagdidaktik operationaliseret i den eksisterende litteratur?*
- *Hvordan kan litteratur om praksisfaglighed i en grundskole- og læreruddannelsessammenhæng karakteriseres? Er den for eksempel videnskabelig (fagfællebedømt), politisk, lærebogsbaseret eller essayistisk?*

I identifikationen og udvælgelsen af relevante studier har vi indledningsvist anvendt en systematisk søgning baseret på nøgleelementerne i forskningsspørgsmålet, herunder praksisfaglighed, grundskole, læreruddannelse og didaktik.

Identifikation af relevant litteratur

En af styrkerne ved scoping review-tilgangen er, at den muliggør en bred afsøgning og åbning af det vidensområde, der er i fokus (Colquhoun et al., 2014). Med henblik på en udforskning af forskellige forståelser af praksisfaglighed og dertilhørende didaktiske forståelser og tilgange har vi i identifikationen af relevant litteratur anvendt en kombination af systematiske søgninger i forskningsdatabaser og relevante institutter samt gjort brug af ad hoc-søgninger i referencelister.

Vi har i denne oversigt valgt at afgrænse os til dansksproget litteratur fra 2014 til 2024. Den vigtigste begrundelse herfor er, at der ikke findes en direkte oversættelse af praksisfaglighedsbegrebet i en international kontekst, og at en meningsfuld oversættelse forudsætter en specifik operationalisering. Da der i Danmark – og bredere set i Norden – ikke er en fælles forståelse af begrebet på tværs af forskning, policy og praksis, har vi fundet det nødvendigt først at kvalificere vores forståelse gennem dansk litteratur. Dette giver grundlag for senere at kunne udvikle relevante oversættelser og anvendelser i en international eller nordisk sammenhæng. Vi har i den forbindelse også haft øje for beslægtede begreber i Sverige og Norge, som fx *praktisk kunskap* og *yrkeskunnande*, der især knytter sig til erhvervsuddannelser og erfaringsbaseret viden. Men ligesom i Danmark er begrebsbrugen her fragmenteret og uden entydig afklaring.

Derudover har praktiske hensyn som tid og ressourcer spillet ind i afgrænsningen, hvilket er i tråd med gængse anbefalinger for scoping reviews (Colquhoun et al., 2014).

Desuden har vi defineret vidensgrundlaget i søgningen som udgivet litteratur i tekstform. Vi har således afgrænset os fra en bredere formidling af praksisfaglighed i form af fx videoer, podcasts, konferencebidrag osv., vel vidende at disse formater ligeledes bibringer interessant viden til et forskningsområde, der endnu er nyt og forholdsvist uopdyrket. Valget er primært truffet for at sikre sammenlignelighed i materialet.

I den systematiske søgning har vi taget udgangspunkt i en bloksøgningsstrategi, hvilket vil sige, at vi har splittet forskningsspørgsmålets forskellige elementer op i blokke af søgeord som illustreret i følgende tabel 1:

Element 1	Element 2	Element 3	Element 4
Praksisfaglighed*	Undervisning	Skole	Didakti*
	Læring	Læreruddannelse	
		Elever	

Tabel 1: Oversigt over forskningsspørgsmålets delementer og dertilhørende blokke af søgeord.

Blokkene er efterfølgende omsat i følgende søgestreng: *Praksisfaglighed* AND (Undervisning OR Læring) AND (Skole OR Læreruddannelse OR elever) AND Didakti**. Denne har vi indledningsvis anvendt i en søgning på Danmarks Forskningsportal, hvilket har ledt til ni hits. Vi har dernæst søgt i danske professionshøjskoleers vidensbank, UC Viden, samt i forskningspublikationer på Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet, PURE. Her har det ikke været muligt at anvende den fulde søgestreng, hvorfor vi her har anvendt søgeordet *praksisfaglighed*. Det har givet 26 hits fordelt mellem de to databaser. Med afsæt i søgeordet *praksisfaglighed* har vi efterfølgende søgt hos Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, og Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE. Det har bidraget med to yderligere hits. I den første del af søgningsprocessen har vi således identificeret 37 relevante udgivelser, som er screenet på abstract med henblik på endelig udvælgelse til oversigtens analyse.

Som det fremgår af tabel 1, har vi med vores søgninger identificeret litteratur, hvor begrebet praksisfaglighed eksplicit anvendes. Praksisfaglighed er tidligere blevet operationaliseret på flere måder med vægtning af forskellige dimensioner (se fx EVA, 2019; Jensen et al., 2022), men i denne oversigt har vi været interesserede i at kortlægge tendenser i den litteratur, der aktivt beskæftiger sig med praksisfaglighed som et begreb. Begrænsningen til søgeordet praksisfaglighed har sikret en mere ensartet og afgrænset analyseenhed og dermed gjort det muligt at sammenligne forståelser og definitioner mere systematisk og identificere tendenser og variationer i den eksisterende litteratur. Samtidig har valget også været betinget af oversigtens omfang, da en bredere søgning med beslægtede begreber ville have resulteret i en betydelig større mængde litteratur.

Udvælgelse af litteratur til inklusion

I udvælgelsen af litteratur til analyse har vi først fjernet dubletter blandt de fremsøgte udgivelser. Dernæst har vi som nævnt screenet publikationernes abstract eller indledninger med udgangspunkt i en række in- og eksklusionskriterier. Vi har været tre forskere til at gennemføre screeningerne og har haft en ordning, der gik ud på, at alle publikationers abstracts eller indledninger blev læst af mindst to forskere. Hvis der var tale om uenighed mellem forskernes vurdering af in- og eksklusion, læste den tredje forsker med, og de tre diskuterede valg på baggrund af de fælles læsninger. Med

udgangspunkt i vores udforskende forskningsspørgsmål har vi valgt at have forholdsvis brede rammer for inklusion. Dvs. at vi har inkluderet udgivelser, der omhandler grundskolen samt læreruddannelse og er publiceret fra 2014 til medio 2024, hvor vi afsluttede udvælgelsesprocessen. Vi har omvendt ikke medtaget udgivelser, der omhandler andre uddannelsesrammer herunder erhvervsskoler, medmindre fx erhvervsskoler indgår som et fokus for folkeskolen eller læreruddannelsen.

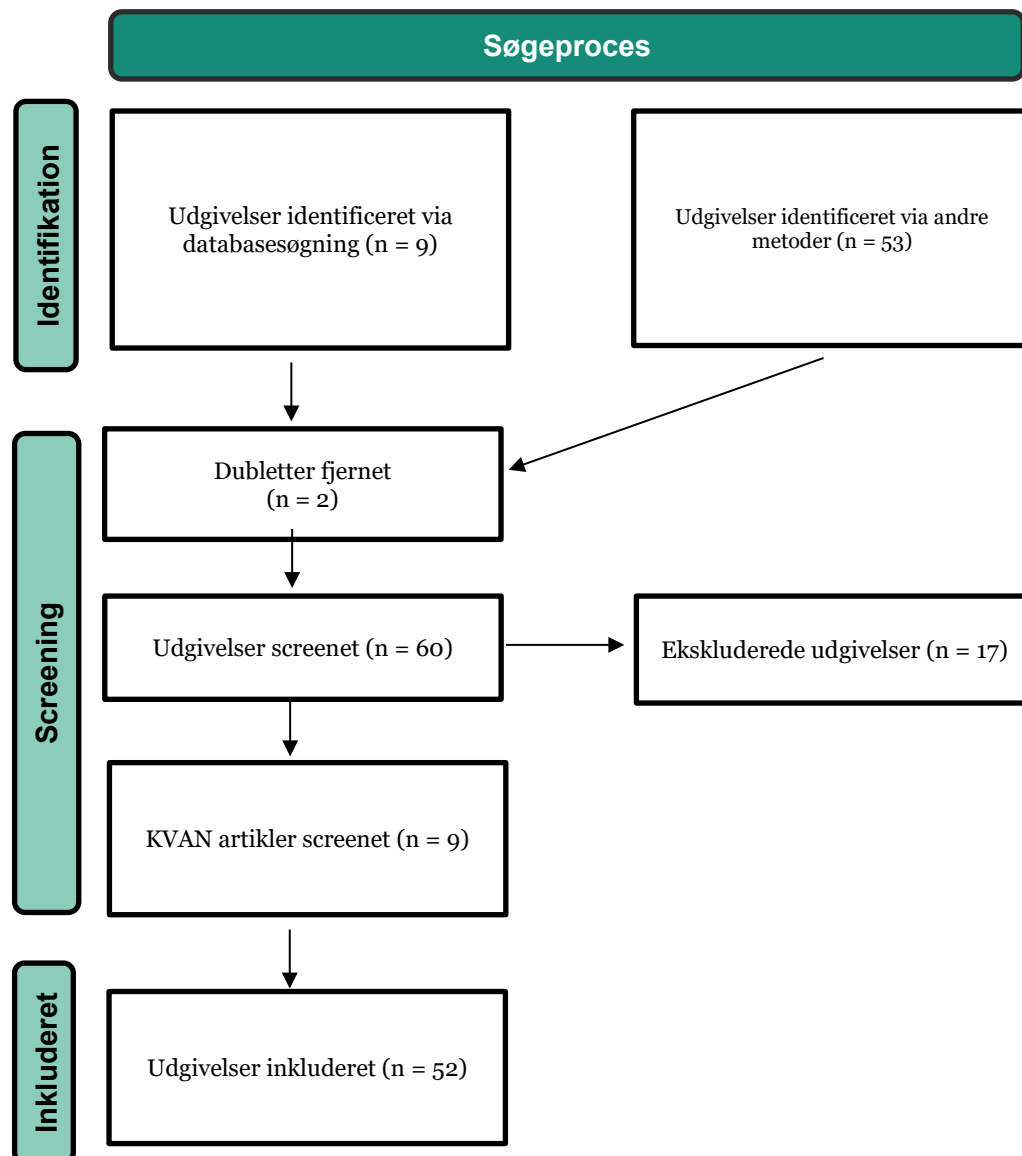
Vi har både medtaget litteratur, der er fagfællebedømt, såvel som 'grå litteratur', som ikke nødvendigvis er fagfællebedømt. Derudover har vi, som før beskrevet, inkluderet publikationer uagtet deres metodologiske tilgang.

Undervejs i udvælgelsesprocessen er der yderligere blevet søgt i referencerne i de foreløbigt fremsøgte udgivelser for at identificere yderligere relevant litteratur. De publikationer, der herigennem er blevet identificeret, er også blevet screenet ud fra de definerede in- og eksklusionskriterier. Gennem denne afsøgning i referencer har vi samtidigt søgt at sikre, at vi på fyldestgørende vis har fremsøgt eksisterende dansk litteratur om praksisfaglighed.

Endelig var vi ved afslutningen af vores søgeproces medio 2024 bevidste om, at der senere samme år ville udkomme et potentielt relevant temanummer om praksisfaglighed i den danske tidsskrift KVaN¹. Ved udgivelsen af dette screenede vi og – på baggrund deraf – inkluderede alle ni artikler. Med tilføjelsen af de ni artikler fra KVaN-temanummeret bygger oversigtens resultater på **i alt 52 danske udgivelser**. De ni artikler vil i nærværende rapport blive behandlet i et selvstændigt afsnit, hvor artiklernes indhold præsenteres og analyseres. Gennemgangen af artiklerne vil bidrage til den afsluttende diskussion af feltets aktuelle status og mulige fremtidige udviklingsspor.

¹ <https://KVaN.dk/vare/KVaN-130-praksisfaglighed/>

Illustration af oversigtens søgeproces²

² Illustrationen er udarbejdet med afsæt i Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD et al. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ* 2021;372:n71. doi: 10.1136/bmj.n71.

Oversigt over inkluderede udgivelser

Nr.	Titel
1	Andersen, H.B. (2023). Praksisfaglighed: En ressource i skolen. <i>Ledelse i Morgen</i> , 26(5), 5-13.
2	Andersen, L.M.F. (2020). Fra politik til didaktik-praksisfaglighed i håndværk og design. <i>Unge pædagoger</i> , 81(3), 70-76.
3	Andreasen, K.E. (2022). Praksisfaglighed: Det fysiske læringsrum, læreprocesser og kultur. Belyst gennem et projekt med fokus på praksisfaglighed. I J.B. Jensen (red.), <i>Perspektiver på praksisfaglighed: Skoleudvikling og forandring på tværs</i> (s. 99-118). Aalborg Universitetsforlag.
4	Bang, L. (2022). Praksisbegrebets genkomst i praksisfagligheden? Et historisk blik på forholdet mellem håndværk, arbejde og skole. I J.B. Jensen (red.), <i>Perspektiver på praksisfaglighed: Skoleudvikling og forandring på tværs</i> (s. 31-50). Aalborg Universitetsforlag.
5	Barfod, K.S. (2023). Udeskole og praksisfaglighed. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 169-186). Dafolo.
6	Buhl, M. (2020). Praksisfaglighed – Til nytte eller dannelse? <i>Unge Pædagoger</i> , 81(3), 4-12.
7	Carlsen, H.B. (2020). Praksisfaglighed i madkundskab: Nu skal knivene slibes. <i>Unge Pædagoger</i> , 81(3), 88-95.
8	Christensen, A.S. (2023). Praksisfaglighed i samfundsfag. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 123-139). Dafolo.
9	Dahlbæk, A. & Vilhelmsen, L. (2020). Praksisfaglighed og valgfaget musik ... – kan man virkelig det. <i>Unge Pædagoger</i> , 81(3), 105-114.
10	Dahlbæk, A., Andersen, H.B. & Zachariassen, R. (2020). <i>Praksisfaglighed i skolen: Anvendelsesorienteret undervisning</i> . Hans Reitzel.
11	Daugaard, L.M. & Østergaard, W. (2023). Sprog, tekster og praksisfaglighed – i mødet mellem modtagelsesklasse og erhvervsuddannelse. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 139-152). Dafolo.
12	Gregersen, A.S. & Hvillum, R. H. (2024). Praksisfaglighed i franskfaget i folkeskolen og i læreruddannelsen. <i>Sproglæreren</i> , 2, 2.
13	Hald, A.M. & Ravn, M. (2020). Skolens praktiske fag som vindue til erhvervsuddannelserne: Praksisfaglighed i skole og erhvervsuddannelse. <i>Unge Pædagoger</i> , 3, 28-36.
14	Hald, A.M. & Ravn, M. (2022). Praksisfaglighed som lærerkompetence: Undervisning i praksisfaglighed på læreruddannelsen. <i>Unge pædagoger</i> , 83(2), 69-74.
15	Hansen, B.K. (2020). Produktionsfremstilling eller et alment dannende anliggende?: Refleksioner om praksisfaglighed i håndværk og design. <i>Unge Pædagoger</i> , 81(3), 62-69.
16	Hjorth, M. (2023). Digital teknologiforståelse i et praktisk og praksisfagligt perspektiv. I <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 153-167). Dafolo.
17	Holgersen, S.E. (2020). Hvad indebærer praksisfaglighed i musikfaget. <i>Unge Pædagoger</i> , 81(3), 96-104.
18	Holm, C. (2023). Arbejdspædagogik. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 215-231). Dafolo.
19	Homann, R.H. & Muhlig, M. (2020). Praksisfaglighed i billedkunst. <i>Unge Pædagoger</i> , 81(3), 53-61.
20	Højlund, C. (2020). Praksisnær undervisning – differentierede lærings- og deltagelsesmuligheder i undervisningen. <i>Studier i læreruddannelse og profession</i> , 5(2), 97-115. doi.org/10.7146/lup.v5i2.123521
21	Jensen, J.B. (2020). Praksisfaglighed: Forord til temanummer. <i>Unge Pædagoger</i> , 2020(3).
22	Jensen, J.B. (2022). Praksisfaglighed: Æstetiske aspekter af læring, undervisning og lærerfagligt skøn. I J.B. Jensen (Red.), <i>Perspektiver på praksisfaglighed: Skoleudvikling og forandring på tværs</i> (s. 119-138). Aalborg Universitetsforlag.
23	Jensen, J.B. (2023). Kreativitet og praksisfaglighed. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 45-59). Dafolo.
24	Jensen, J.B., Meyer, B., Hansen, I.S., Andreasen, K.E., Bang, L. & Friche, N. (2022). Praksisfaglighed: På vej mod en forståelse. I J.B. Jensen (red.), <i>Perspektiver på praksisfaglighed: Skoleudvikling og forandring på tværs</i> (s. 11-30). Aalborg Universitetsforlag.
25	Kirketerp, A. (2020). Craft-psykologi: Sundhedsfremmende effekter ved håndarbejde og håndværk. <i>Unge Pædagoger</i> , 81(3).
26	Knudsen, L.E.D. & Sattrup, L. (2020). Bredde og dybde i praksisfaglighed. <i>Unge Pædagoger</i> , 3, 20-27.

27	Knudsen, L.E.D. & Sattrup, L. (2023). Praksisfaglighed gennem åben skole – At forbinde teori og praksis via æstetisk erfaring. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 187-201). Dafolo.
28	EVA. (2019). <i>Praksisfaglighed i skolen – En forundersøgelse</i> . Danmarks Evalueringsinstitut.
29	EVA. (2023). <i>Kortlægning af folkeskolers arbejde med praksisfaglighed</i> . Danmarks Evalueringsinstitut.
30	Meyer, B. (2022). Praksisfaglighed og praktisk tænkning: Materialitet og forandring i skolens praksis. I J. B. Jensen (red.), <i>Perspektiver på praksisfaglighed: Skoleudvikling og forandring på tværs</i> (s. 73-96). Aalborg Universitetsforlag.
31	Nielsen, L.T. (2023). Praksisfaglighed – Det handler om skoleudvikling. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 23-43). Dafolo.
32	Nielsen, M.K. (2020). Madretfærdighed som kritisk tilgang til ‘praksisfaglighed’ i madkundskab? <i>Unge Pædagoger</i> , 2020(3).
33	Rasch-Christensen, A. (2023). Praksisfaglighed. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 7-23). Dafolo.
34	Ravn, M. (2022). Praksisfaglighed – inspiration fra erhvervsuddannelsernes undervisning. <i>Praksis</i> , 8, 54-55.
35	Sillasen, M.K. (2023). Praksisfaglighed i naturfagene. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 107-121). Dafolo.
36	Skov, K. (2020). Billedkunst og praksisfaglig erkendelse. <i>Unge Pædagoger</i> , 2020(3), 46-52.
37	Skov, K. & Bahn, A.L. (2021). Do you(r) body-mind: - Om krop, materialitet og praksisfaglighed i billedkunst. <i>Billedpædagogisk Tidsskrift</i> , 2021(1), 18-22.
38	Storgaard, L.C. (2023). Praksisfaglighed i sprogfagene. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 95-106). Dafolo
39	Sunesen, M.S.K. (2023). Projektbaseret undervisning og praksisfaglighed. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 61-75). Dafolo.
40	Tanggaard, L. (2020). Når vi ved mere, end vi kan fortælle: En indkredsning af praksisfaglighedsbegrebet samt overvejelser over teori og praksis i undervisningen. <i>Unge Pædagoger</i> , 3(1), 12-19.
41	Tanggaard, L. (2023). Mesterlære. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 203-213). Dafolo.
42	Vial, M., Jensen, T.R., Bjørnemose Andersen, H., Hedegaard Rasmussen, M., Kremmer Hansen, B., Juellund Jensen, J., Riisgaard Brænder, B., Tønneskov Hansen, S., Drewsen, H., Olsen, J.S., Christensen, K.E. & Eskildsen, O. (2021). <i>Praksisfaglighed i læreruddannelsen</i> . Danske Professionshøjskoler.
43	Wistoft, K. & Qvortrup, L. (2023). Fra praksisfaglighed til praksisfagdidaktik: - Med fokus på madkundskab. I A. Rasch-Christensen (red.), <i>Praksisfaglighed i skolen</i> (s. 73-90). Dafolo.
44	Andersen, L.F. (2024). Det praktiske fagområde som praksisfagligt pejlemærke? <i>KVaN</i> , 44(130), 27-38.
45	Holm, C. (2024). Arbejds-pædagogikkens genkomst? <i>KVaN</i> , 44(130), 7-17.
46	Haaber, C.R. (2024). Praksisfaglighed og deltagelsesmuligheder. <i>KVaN</i> , 44(130), 39-49.
47	Larsen, S.N. (2024). Praksisfaglighed som halv dannelse og fuldtonet politisk ideologi. <i>KVaN</i> , 44(130), 105-114.
48	Linderoth, U.H. (2024). Praksisfaglighed i naturfagene: Fra teori til erfaring i praksis. <i>KVaN</i> , 44(130), 80-91.
49	Ravn, M. & Hansen, C. (2024). I gang med praksisfaglig undervisning. <i>KVaN</i> , 44(130), 51-67.
50	Rigtrup, D. (2024). Praksisfaglighed i mødet mellem skole og erhvervsuddannelse. <i>KVaN</i> , 44(130), 68-79.
51	Sonne, L. & Dahlbæk, A. (2024). Praksisfaglighed i musik som obligatorisk valgfag. <i>KVaN</i> , 44(130), 92-104.
52	Tanggaard, L. (2024). Værdierne vokser ud af hænderne. <i>KVaN</i> , 44(130), 18-26.

Kortlægning af inkluderet litteratur

I oversigtens kortlægningsfase er de inkluderede publikationer indsat i en datatabel for at sikre en systematisk og struktureret tilgang til analysen. Tabellen, der er udarbejdet i Microsoft Excel, udgør et centralt redskab i arbejdet med at skabe overblik og kategorisere udgivelserne.

Tabellen er struktureret til at indeholde både generelle informationsfelter og specifikke analytiske kategorier knyttet til forskningsspørgsmålene. Generelle informationsfelter inkluderer fx:

- Forfatter(e) og udgivelsesår.
- Kort resume af udgivelsen.
- Den institutionelle ramme, som udgivelsen omhandler.

Kortlægningsprocessen indebærer en analytisk strategi, hvor vi parallelt har kategoriseret udgivelserne med udgangspunkt i allerede etablerede kategorier og udviklet nye kategorier gennem den løbende læsning. Som led i denne proces er der lagt særlig vægt på at kortlægge:

- definitionerne af praksisfaglighed i udgivelserne.
- de teoretiske perspektiver, der inddrages i forståelsen af praksisfaglighed.
- de didaktiske tilgange, der præsenteres i udgivelserne i relation til praksisfaglighed.
- den faglige kontekst for inddragelsen af praksisfaglighedsbegrebet.
- forholdet mellem operationalisering og kritisk diskussion af praksisfaglighedsbegrebet.

Sammenfattende danner tabellen og dens kategorier grundlaget for analysen og muliggør en sammenligning af de inkluderede udgivelser med henblik på at fremhæve mønstre og variationer i praksisfaglighed og didaktiske tilgange.

Syntese og rapportering af resultater

Med udgangspunkt i kortlægningen præsenterer vi i denne rapport for det første en beskrivelse af oversigtens udgivelser med fokus på overordnede karakteristika. For det andet fremstiller vi en analyse af forståelser af praksisfaglighed i litteraturen. For det tredje præsenterer vi en tematisk syntese med fokus på indholdet i og anvendelsen af praksisfaglighed i den eksisterende litteratur.

Endelig vil datatabellen, som er fremstillet som led i kortlægningen af udgivelser, udgøre et redskab for forskningsprogrammet i det fremadrettede forsknings- og udviklingsarbejde med og om praksisfagdidaktik.

RESULTATER

I følgende del af rapporten præsenterer vi analysen og syntetiseringen af oversigtens litteratur. Som beskrevet har det analytiske og syntetiserende arbejde været rettet mod besvarelsen af oversigtens centrale spørgsmål, og vi har derfor struktureret fremstillingen af resultaterne omkring spørgsmålene.

Kapitlet er deraf opdelt i tre hovedafsnit: 1) Vi indleder med at præsentere en overordnet karakteristik af oversigtens inkluderede litteratur. I denne karakteristik indgår ud over de udgivelser, der er fremsøgt i oversigtens primære litteratursøgning, også de førnævnte ni artikler fra temanummeret i KVaN, som er udgivet efterfølgende; 2) derefter fremstilles en analyse af litteraturens forståelser af praksisfaglighed. Det indebærer en nærmere undersøgelse af, hvilke definitioner af og teoretiske indgangsvinkler til praksisfaglighedsbegrebet der findes; 3) endelig udfoldes en tematisk syntetisering, som kredser om fire tematikker, der er fremkommet gennem vores læsninger af litteraturen, og som bidrager til forståelsen af det vidensfelt om praksisfaglighed, som vi med oversigten har søgt at komme nærmere. Afsnit to og tre vil hovedsageligt forholde sig til de udgivelser, der er inkluderet i den primære litteratursøgning. Kapitlet afsluttes med et supplerende afsnit, hvori vi præsenterer og analyserer indholdet i de ni artikler fra KVaN temanummeret. Afsnittet vil bidrage til den afsluttende diskussion af feltets aktuelle status og mulige fremtidige udviklingsspor.

Karakteristik af oversigtens litteratur

I følgende karakterisering af oversigtens litteratur fokuserer vi på, hvornår de inkluderede udgivelser er udgivet, hvilke typer af udgivelser der er tale om, hvilken tilgang de har til studiet af praksisfaglighed, og hvilken uddannelsesmæssig kontekst de skriver sig ind i.

Fagfællebedømmelse og udgivelsesår

Af oversigtens 52 udgivelser er 12 fagfællebedømte, og 40 er ikke-fagfællebedømte bidrag. Feltet indeholder altså på nuværende tidspunkt en overvægt af praksisorienterede eller formidlende udgivelser, men der er dog også en forskningsmæssig interesse, som kommer til udtryk i de 12 videnskabelige udgivelser.

Årstallene for udgivelserne fordeler sig som følger:

- 2019: 1
- 2020: 16
- 2021: 2
- 2022: 7

- 2023: 16
- 2024: 10

Fordelingen af udgivelser skal ses i lyset af, at der i 2020 blev udgivet et temanummer i tidsskriftet *Unge pædagoger*³, hvor 14 af de 16 udgivelser indgår. I 2022 er størstedelen af oversigtens udgivelser fra antologien *Perspektiver på praksisfaglighed - skoleudvikling og forandring på tværs* (Jensen, 2022a). I 2023 er 14 af 16 udgivelser kapitler i antologien *Praksisfaglighed i skolen* (Rasch-Christensen, 2023b). Endelig er ni af de ti udgivelser i 2024 fra det føromtalte temanummer om praksisfaglighed i tidsskriftet KVaN. Den eksisterende litteratur om praksisfaglighed synes således at være særligt koncentreret om tematiske udgivelser, og der synes endnu ikke at være et veletableret forum for vidensdeling, hvilket givetvis skyldes praksisfaglighedsbegrebets relativt nylige fremkomst.

Udgivelsestyper

Når vi ser nærmere på de forskellige typer af udgivelser, der indgår i oversigten, viser det sig, at 27 er tidsskriftsartikler, 4 er rapporter, 19 er antologikapitler. Derudover udgøres udgivelserne af 1 formidlingsartikel, 1 bog og 1 forord. Denne fordeling knytter sig for det første til de føromtalte tema- og antologiudgivelser. Fordelingen kan dog også afspejle, at praksisfaglighed diskuteres på tværs af forskellige formater og målgrupper.

Tilgange til studiet af praksisfaglighed

Når vi analyserer udgivelsernes tilgange til studiet af praksisfaglighed, identificerer vi fire overordnede tilgange:

1. Empiriske studier (10): Disse bygger på indsamling og analyse af data specifikt til den pågældende udgivelse.
2. Teoretiske studier (18): Her præsenteres analyser og diskussioner, der ikke trækker på empirisk data.
3. Studier med eksemplificeringer (15): Disse henviser til eksisterende empiri, der ikke er produceret i forbindelse med udgivelsen.
4. Teoretiske studier med eksempler (9): Disse kombinerer en teoretisk analyse med konkrete eksempler.

I nogle tilfælde kan det være vanskeligt at adskille de forskellige tilgange fra hinanden, men fordelingen viser, at det kun er en mindre del af oversigtens litteratur, der bidrager med indsigter om praksisfaglighed baseret på systematisk empirisk arbejde. Størstedelen af udgivelserne synes derimod at forholde sig til praksisfaglighed gennem udelukkende teoretisk analyse og diskussion eller via anvendelsen af

³ <https://u-p.dk/vare/2020-nr-3/>

eksempler fra praksis i grundskolen eller på læreruddannelsen, der ikke er fremkommet som led i en videnskabelig undersøgelse af praksisfaglighed. Den mindre grad af systematiske empiriske undersøgelser skyldes utvivlsomt, at praksisfaglighedsbegrebet er et nyt begreb, men det understreger også potentialet i fremtidig empirisk forskning.

Kontekst for praksisfaglighed

Vedrørende den kontekst, som oversigtens litteratur forholder sig til praksisfaglighed i, behandler størstedelen praksisfaglighed i en grundskolekontekst (36 af 52). Derudover forholder to udgivelser sig til praksisfaglighed i læreruddannelsen, mens 14 udgivelser har et fokus på tværs af institutionelle sammenhænge. Det er således værd at bemærke, at der endnu ikke er meget litteratur, der forholder sig til praksisfaglighed med et specifikt fokus på læreruddannelsen.

Ingen af oversigtens udgivelser omhandler specifikt erhvervsuddannelse som kontekst for praksisfaglighed, hvilket dog i denne sammenhæng ikke er bemærkelsesværdigt, da dette felt ikke var omfattet af vores litteratursøgninger. Det er dog vigtigt at understrege, at der findes omfattende forskning, der omhandler begreber beslægtet med praksisfaglighed, inden for erhvervsuddannelsesområdet. Fx har der i en årrække været forsket i temaer som forholdet mellem teori og praksis, praksisfællesskaber og læreprocesser i praksis, uden nødvendigvis at anvende begrebet praksisfaglighed (fx Bisgaard, 2018; Hersom & Koudahl (red.), 2017).

Det peger på den vigtige pointe, at introduktionen af *praksisfaglighed* ikke nødvendigvis er udtryk for fravær af eksisterende forskning, men for en begrebsmæssig nyorientering. Vores ambition med denne oversigt er i denne sammenhæng ikke at pege på mangler i eksisterende forskning men som nævnt at undersøge, hvordan begrebet *praksisfaglighed* fungerer i sig selv: Hvad det åbner for, hvad det viderefører, og hvordan det potentielt forskyder, overtager eller transformerer eksisterende forståelser og traditioner.

Forståelser og definitioner af praksisfaglighed

En central del af vores analyse har bestået i at undersøge, hvilke forståelser af praksisfaglighed der er fremtrædende i oversigtens inkluderede udgivelser, og herunder hvilke definitioner af praksisfaglighed der er til stede.

Siden praksisfaglighedsbegrebet blev introduceret som politisk begreb i 2018, har særligt to centrale aktører bidraget med definitioner af og perspektiver på, hvordan praksisfaglighed kan forstås. Den ene er Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), der i en forundersøgelse fra 2019 med afsæt i en række forskerinterview har præsenteret en afgrænsning af praksisfaglighedsbegrebet med henblik på videre systematisk arbejde. Den anden er udviklings- og forskningsprojektet *Praksisfaglighed i skolen* (Jensen,

2022a). Mellem de to synes følgende fem aspekter at være gennemgående i forståelsen af praksisfaglighed:

- Kropslighed, sanselighed og aktivitet.
- Problembasering og anvendelsesorientering.
- Fokus på fremstilling af et produkt.
- Erhvervsrettethed eller relaterbarhed til en virkelig praksis uden for skolen.
- Kombination af teori og praksis.

I vores analyse har vi for det første foretaget en lukket kodning baseret på de fem aspekter for at undersøge, i hvilken grad disse aspekter er gennemgående i publikationerne i oversigten. For det andet har vi udført en åben kodning af den inkluderede litteratur med henblik på at identificere de definitioner og forståelser af praksisfaglighed, der fremgår i de enkelte publikationer og på tværs af dem. Samlet set giver de to greb indsigt i, hvorvidt der eksisterer en fælles forståelsesramme for praksisfaglighed på tværs af oversigtens udgivelser, eller om begrebet rummer betydelige variationer i definition og anvendelse.

Lukket kodning

Med få undtagelser indeholder alle oversigtens publikationer alle fem aspekter i deres forståelse af praksisfaglighed.

Kropslighed, sanselighed og aktivitet:

Kropslighed, sanselighed og aktive aktiviteter fremhæves i 47 udgivelser. Dette aspekt er blandt andet tydeligt i litteratur, der omhandler håndværk og design (L.M.F. Andersen, 2020), billedkunst (Skov, 2020; Skov & Bahn, 2021) og madkundskab (Carlsen, 2020), samt udgivelser, der kredser om kreativitet (Jensen, 2023), hvor eleverne gennemgår kropslige, sanselige og praktiske processer som en del af undervisningen.

Problembasering og anvendelsesorientering:

Forståelsen af praksisfaglighed som noget anvendelsesorienteret og problemløsningsbaseret er til stede i 47 udgivelser. Dette fremgår af studier inden for naturfag (Sillasen, 2023), hvor elever arbejder med eksperimenter og videnskabelige undersøgelser, samt i projektbaserede undervisningsformer (Sunesen, 2023), der kombinerer praksisfaglighed med elevernes evne til at formulere og løse komplekse opgaver.

Fokus på fremstilling af et produkt:

En gennemgang af kodningen viser, at næsten alle udgivelserne inkluderer en forståelse af praksisfaglighed som noget, der drejer sig om det skabende og produktionsorienterede (50 udgivelser). Dette kan være i form af håndværksmæssige produkter (Kirketerp, 2020), billedfremstilling (Homann & Muhlig, 2020) eller

teknologiske løsninger (Hjorth, 2023). Studier såsom Hansen (2020) diskuterer, hvorvidt denne tilgang bør ses som en del af elevernes dannelse eller som en mere nytteorienteret læringsform.

Erhvervsrettethed eller relaterbarhed til en virkelig praksis uden for skolen:

45 af udgivelserne inkluderer det erhvervsrettede eller virkelighedsnære aspekt i deres indgangsvinkel til praksisfaglighed. Hald & Ravn (2020) argumenterer fx for, at skolens praktiske fag kan styrke elevernes interesse for erhvervsuddannelser, mens Ravn (2022) ser praksisfaglighed som en inspirationskilde fra erhvervsuddannelserne, hvor eleverne får mulighed for at arbejde i autentiske miljøer. Med samme erhvervsrettede fokus peger Hald & Ravn (2022) i en læreruddannelsessammenhæng på, at læreruddanneres kompetencer må styrkes i relation til praksisfaglighed. Holm (2023) anlægger desuden en historisk analyse af forbindelsen mellem arbejdsliv og praksisfaglighed, og argumenterer for, at det nye fokus på begrebet kan ses som en del af en arbejdsfagpædagogisk vending i skolen og uddannelsessystemet bredere set.

Kombination af teori og praksis:

Endelig forholder størstedelen af de analyserede udgivelser (47) sig til teori-praksisrelationen i deres forståelse af praksisfaglighed. Studier, der har markeret tilstedeværelse af denne kategori, beskæftiger sig særligt med, hvordan praksisfaglighed kan forstås som en vekselvirkning mellem teoretisk viden og praktisk kunnen.

Samlet set viser den lukkede kodning, at størstedelen af oversigtens litteratur på et overordnet niveau tager udgangspunkt i alle fem aspekter af praksisfaglighed – 1) kropslighed, sanselighed og aktivitet, 2) problembasering og anvendelsesorientering, 3) fokus på fremstilling af et produkt, 4) erhvervsrettethed eller relaterbarhed til en virkelig praksis uden for skolen, 5) kombination af teori og praksis – som kan identificeres i definitionerne i EVA (2019) og Jensen et al. (2022). Det tyder på, at der i feltet om praksisfaglighed er en gennemgående bred forståelse af begrebet.

Åben kodning

Når vi ser på definitionerne af praksisfaglighed, som de optræder i de enkelte udgivelser, understreges den overordnede brede forståelse af praksisfaglighed, men samtidig får vi blik for, hvordan de enkelte udgivelser vægter aspekter af praksisfaglighed forskelligt.

Flere publikationer vægter praksisfaglighedens forbindelse til kropslighed, materialitet og sanselig erkendelse. Skov (2020) samt Skov & Bahn (2021) fremhæver, hvordan praksisfaglig erkendelse i billedkunst udvikles gennem kropslige og materielle processer, hvor eleverne arbejder med visuelle udtryksformer og refleksion. På samme måde betoner Carlsen (2020), at praksisfaglighed i madkundskab bygger på en kobling

mellem sanser, håndværksmæssige færdigheder og refleksion. Derudover betoner Jensen (2023), hvordan kropslige, sanselige læreprocesser understøtter kreativitet.

Praksisfaglighed ses også som en integreret del af sprogfag, hvor Gregersen & Hvillum (2024) beskriver praksisfaglighed i franskundervisning som en undervisningsform, der kombinerer kropslige, problemløsende og produktorienterede aktiviteter med fokus på autentisk anvendelse og tværfaglighed. Ligeledes diskuterer Daugaard & Østergaard (2023), hvordan praksisfaglighed kan spille en rolle i modtagelsesklasser og erhvervsrettede sprogforløb.

Andre publikationer understreger praksisfaglighedens anvendelsesorienterede karakter. Højlund (2020) argumenterer for, at praksisnær undervisning skaber differentierede læringsmuligheder, hvor eleverne involveres i eksperimenterende og problemløsningsbaserede aktiviteter. På samme måde undersøger Sillasen (2023) praksisfaglighed i naturfagene, hvor elever gennem eksperimenter og praktiske undersøgelser skaber forbindelse mellem teori og praksis. Yderligere betragter Hjort (2023) digital teknologiforståelse som praksisfagligt ved at forbinde designprocesser med kreative og anvendelsesorienterede aktiviteter.

Hansen (2020) skelner mellem praksisfaglighed som produktionsfremstilling og som dannelsesorienteret undervisning, hvor elever udvikler både tekniske færdigheder og reflektive kompetencer. Dette perspektiv understøttes af Bang (2022), der ser praksisfaglighed i et historisk lys og argumenterer for, at begrebet genaktualiserer en tradition for håndværksbaseret og materialeforankret læring.

Sunesen (2023) diskuterer praksisfaglighed med fokus på projektbaseret undervisning, hvor elever involveres i længerevarende anvendelsesorienterede forløb med fokus på kreativitet og problemløsning. Derudover ser Meyer (2022) praksisfaglighed som et dynamisk fænomen, der bliver til via eksperimenter i praksis og kan forankres i skolens praksis på forskellige måder.

Flere studier fremhæver praksisfaglighedens potentiale til at bygge bro mellem skolen og den 'virkelige' verden uden for skolen. Ravn (2022) ser praksisfaglighed som en inspiration fra erhvervsuddannelsernes undervisning, hvor skolens praktiske fag kan fungere som et vindue til erhvervsrettet læring. Tilsvarende diskuterer Hald & Ravn (2020), hvordan praksisfaglighed kan bidrage til at øge elevernes interesse for erhvervsuddannelser og praktiske fag. Med en anden indgangsvinkel kobler Christensen (2023) praksisfaglighed til samfundsfag ved at diskutere, hvordan man i faget kan inddrage autentiske problemstillinger og arbejde med det omgivende samfund. Knudsen og Sattrup (2020, 2023) inddrager ligeledes et perspektiv på autenticitet i koblingen mellem praksisfaglighed og åben skole-tilgange.

Dahlbæk et al. (2020) beskriver praksisfaglighed som en form for anvendelsesorienteret undervisning, der rummer både faglige, håndværksmæssige og

arbejdsmarkedsrelaterede elementer. I forlængelse heraf argumenterer Andreasen (2022) for, at det fysiske læringsrum spiller en central rolle i praksisfaglig undervisning, idet skolens rum og kultur kan understøtte eller begrænse elevernes muligheder for at engagere sig i praksisfaglige aktiviteter.

Nogle studier tager et bredere perspektiv på praksisfaglighed og ser det som en del af elevernes almene dannelse og trivsel. Kirketerp (2020) kobler praksisfaglighed til craft-psykologi og argumenterer for, at håndværksmæssige aktiviteter kan have sundhedsfremmende effekter og bidrage til elevernes trivsel. Jensen (2022b) peger på æstetiske aspekter af praksisfaglighed og ser begrebet som en vej til at skabe dybere læringsoplevelser gennem skabende processer.

Endelig diskuterer Buhl (2020), hvorvidt praksisfaglighed bør forstås primært som en nytteorienteret kompetence eller som en bredere dannelsesform, der understøtter elevernes kreativitet og engagement i læringsprocesser.

Samlet set viser den åbne kodning, at forskellige aspekter af praksisfaglighed betones forskelligt på tværs af studierne. Mens nogle studier lægger vægt på praksisfaglighed som en erhvervsrettet kompetence, der skal styrke elevernes arbejdsmarkedsparethed, fokuserer andre på dens kropslige og æstetiske dimensioner eller på dens anvendelsesorienterede og problemløsende karakter. Flere studier fremhæver også praksisfaglighedens dannelsesmæssige potentiale og dens evne til at understøtte elevernes trivsel og engagement.

Mens den lukkede kodning giver et overblik over, hvilke aspekter af praksisfaglighed der overordnet set optræder i oversigtens litteratur, viser den åbne kodning, at der findes betydelige variationer i, hvordan disse aspekter forstås og vægtes. For eksempel viser den lukkede kodning, at stort set alle publikationer inkluderer produktfremstilling som en del af forståelsen af praksisfaglighed, men den åbne kodning afslører, at dette aspekt tolkes forskelligt og betones i forskellig grad. I nogle udgivelser er der kun mindre fokus på produktfremstilling, og det kobles til dannelse og æstetik (Hansen, 2020; Jensen, 2022b; Skov & Bahn, 2021), mens det i andre vægtes højere og tænkes som en mere instrumentel del af erhvervsforberedende undervisning (Hald & Ravn, 2020; Ravn, 2022).

Ligeledes viser den lukkede kodning, at erhvervsrettethed er til stede i en stor del af publikationerne, men den åbne kodning afslører, at denne dimension også kan have en bredere betydning. Mens nogle udgivelser ser praksisfaglighed som en direkte bro til erhvervsuddannelse og -liv (Ravn, 2022), er der andre, der anvender begrebet i en mere almen dannelsesorienteret kontekst (Buhl, 2020; Tanggaard, 2020).

På samme måde indgår krop, sanselighed og aktivitet som en del af udgangspunktet for praksisfaglighed i de fleste udgivelser, men det har forskellige betydninger. Hvor nogle betragter kroppen som et centralt redskab for læring og trivsel i en funktionel og

sundhedsfremmende forstand (Kirketerp, 2020), fokuserer andre på kroppen som en sanselig, erkendelsesmæssig og meningsskabende dimension af praksis (Holgelsen, 2020; Jensen, 2023).

Teorigrundlag

Variationen i publikationernes forståelse af praksisfaglighed kommer også til udtryk i den teori, der trækkes på. Teoretiske indgangsvinkler spænder fra situeret læringsteori, erfaringsbaseret læringsteori og perspektiver på æstetik og æstetiske læreprocesser til sociomaterielle tilgange, positiv psykologi såvel som neurovidenskabelige forståelser samt fænomenologi og teori om arkitektur og fysiske rum.

Flere publikationer inddrager perspektiver på situeret læringsteori og praksisfællesskaber med henvisning til Lave og Wenger (H.B. Andersen, 2023; Bang, 2022; Dahlbæk et al., 2020; Hansen, 2020; M.K. Nielsen, 2020; Tanggaard, 2020, 2023). Bang (2022) henviser blandt andet til Lave og Wenger i en forståelse af praksis som en irreducibel måde at forstå og handle i verden på til at problematisere en skelnen mellem teori og praksis i skolen og understrege, at praksisfaglighed ikke blot handler om tekniske færdigheder, men også om dannelse og forståelse af verden gennem aktiv deltagelse. Nielsen (2020) anvender teori om praksislæring i sin analyse af, hvordan unges deltagelse i arbejdsfællesskaber omkring dyrkning af råvarer og madlavning fungerer som en motiverende faktor, der driver deres læring i en holistisk forstand. Desuden henviser Tanggaard (2020) til situeret læringsteori og argumenterer for, at praksisfaglighed ikke kun handler om praktiske færdigheder, men også om en måde at forstå og lære gennem deltagelse i praksisfællesskaber.

Erfaringsbaseret læringsteori med henvisning til Dewey inddrages i flere udgivelser (Højlund, 2020; Jensen, 2023; L.T. Nielsen, 2023; Tanggaard, 2020, 2023). Tanggaard (2020, 2023) arbejder med dette perspektiv i sin diskussion af læringsforståelsen i praksisfaglighed, mens Jensen (2023) inddrager Deweys tænkning om læring og kreativitet. Ligeledes trækker Højlund (2020) på Deweys erfaringsbegreb som grundlag for at beskrive og diskutere erfaringernes betydning i den praksisfaglige undervisning. Endelig argumenterer Nielsen (2023) for, at erfaringspædagogisk tænkning er en gennemgående begrundelse for praksisfaglighed i en skoleudviklingsammenhæng.

Teori om æstetik og æstetiske læreprocesser figurerer også i flere publikationer (Carlsen, 2020; Jensen, 2022b, 2023; Skov, 2020; Tanggaard, 2020). Jensen (2022b, 2023) trækker med henvisning til blandt andet Johnson og Høhr på en æstetisk forståelse af erkendelse for at beskrive relevansen af praksisfaglighed ud over de praktisk-musiske fag. I Skov (2020) nævnes billedkunst som en central ramme for praksisfaglig erkendelse gennem visuelle udtryksformer og refleksion. Her trækkes der blandt andet på tænkere som Baumgarten og Bourriaud. Carlsen (2020) fremhæver med afsæt i Aristoteles, at æstetik i madkundskab ikke kun handler om det visuelle, men også om smagsoplevelser, metodisk forståelse og en bredere filosofisk refleksion.

Æstetik ses som en vigtig del af den praksisfaglige læring, der kombinerer videnskabelig viden, etisk bevidsthed og håndværksmæssige færdigheder. Tanggaard (2020) ser det æstetiske som en uadskillelig del af praksisfagligheden. Æstetik handler ikke blot om det skønne, men om sanselighed, kropslig erfaring og en dybere forståelse af praksis gennem oplevelse.

I Skov (2020) trækkes desuden på kropsfænomenologisk tænkning med henvisning til Merleau-Ponty i beskrivelsen af, hvordan kroppen indgår i erkendelsesprocesser i praksisfaglig undervisning. Relateret hertil inddrager Holgersen van Maanens fænomenologi i en lignende optik. Med en anden teoretisk indgangsvinkel til krop og læring referer flere udgivelser til Fredens, herunder Skov & Bahn (2021) og Dahlbæk et al. (2020), til at understrege, hvordan praksisfaglighed knytter sig til kropslige og sanselige erkendelser.

Et par publikationer trækker på sociomaterielle perspektiver i tilgangen til praksisfaglighed. Det drejer sig om henholdsvis Buhl (2020) og Meyer (2022), der blandt andet henviser til Latour i analyser af, hvordan praksisfaglighed opstår dynamisk i relationen mellem krop, materialer og omgivelser.

I udgivelser, der beskæftiger sig med praksisfaglighed som et spørgsmål om relaterbarhed til virkeligheden uden for skolen, refereres blandt andet til Jordet om åben skole-tænkning (Barfod, 2023; Knudsen & Sattrup, 2020) og begreber som autentisk praksis af Molbæk (Storgaard, 2023).

En enkel udgivelse (Kirketerp, 2020) anlægger en positiv psykologisk og neurovidenskabelig indgangsvinkel i sit perspektiv på, hvordan praksisfaglige læringsformer anskuet som craft kan understøtte elevernes trivsel. Her refereres blandt andet til Seligman samt Huotilainen og kollegaer.

Ud over ovenstående teoretiske indgangsvinkler trækkes der også på praksisteori (Hald & Ravn, 2020), Polanyis begreb om tavs viden (Tanggaard, 2020) og Luhmanns systemteori (Wistoft & Qvortrup, 2023). Andreasen (2022) undersøger praksisfaglig undervisning i relation til arkitektur og læringsrum med henvisning til blandt andet Kirkeby og kollegaer, og endelig knytter Barfod (2023) og Højlund (2020) overvejelser om formålet med praksisfaglighed til Biestas perspektiver på risikofyldt undervisning og modstand.

Sammenfatning af forståelser af praksisfaglighed

Sammenfattende viser analysen af oversigtens inkluderede litteratur, at praksisfaglighed er et bredt og flerfacetteret begreb, der spænder over flere dimensioner og teoretiske perspektiver. På baggrund af både den lukkede og den åbne kodning kan vi identificere tre overordnede tendenser i forståelsen af praksisfaglighed:

1. **Fælles træk og gennemgående aspekter**

De fem aspekter – kropslighed, sanselighed og aktivitet; problembasering og anvendelsesorientering; fokus på produktfremstilling; erhvervsrettethed eller relaterbarhed til virkeligheden uden for skolen; samt kombinationen af teori og praksis – er generelt gennemgående på tværs af litteraturen. Disse aspekter synes at udgøre en grundlæggende forståelsesramme for praksisfaglighed, som understøttes af både empiriske undersøgelser og teoretiske perspektiver.

2. **Variationer i vægtning af de centrale aspekter**

Trods overordnet konsensus om praksisfaglighedens centrale aspekter viser den åbne kodning, at de vægtes forskelligt i de inkluderede udgivelser. Nogle lægger for eksempel særlig vægt på kropslighed og sanselig erkendelse som et grundlæggende læringsprincip, mens andre fokuserer på anvendelsesorientering og problemløsning. Ligeledes varierer forståelsen af praksisfaglighedens erhvervsrettethed fra en snæver kobling til arbejdsmarkedets krav til en bredere dannelse mæssig tilgang, hvor praksisfaglighed betragtes som en måde at engagere elever i autentiske læreprocesser.

3. **Teoretiske tilgange og begrebslige forskelle**

De forskellige teoretiske udgangspunkter, der præger publikationerne, medfører også en vis begrebslig variation. Situeret læringsteori, erfaringsbaseret læring, æstetiske læreprocesser, praksisteori og sociomaterielle tilgange belyser praksisfaglighed fra forskellige vinkler og bidrager til en nuanceret forståelse af begrebet. Dette afspejler en fortsat bred diskussion i feltet om, hvordan praksisfaglighed kan forstås.

Tematisk syntese

Den tematiske syntese er opdelt i tre overordnede afsnit: Først beskrives, hvordan praksisfaglighed behandles i både en fagspecifik og en bredere skolemæssig sammenhæng, dernæst hvordan eksisterende didaktiske metoder og traditioner bruges som udgangspunkt for operationaliseringen af praksisfaglighed, og afslutningsvis diskuteres kritiske perspektiver og potentialet i praksisfaglighedsbegrebet som et analytisk mulighedsrum.

Praksisfaglighed i og på tværs af fag

I den politiske introduktion af praksisfaglighed bliver begrebet både forbundet til de praktisk/musiske fag specifikt og til skolens bredere formål og praksis mere generelt (Regeringen, 2018a). Denne brede kontekstualisering synes også at komme til udtryk i oversigtens undersøgte udgivelser, hvor der både arbejdes med fagspecifikke og almene indgangsvinkler til praksisfaglighed – og der ikke synes at være betydelig overvægt af den eller anden form for kontekstualisering.

Fagspecifikt fokus

Udgivelser med fagspecifikt fokus er koblet til bestemte undervisningsfag eller fagblokke og viser, hvordan praksisfaglighed kan indgå og understøttes i disse. Udgivelserne illustrerer, hvordan det givne fag kan inddrage et fokus på praksisfaglighed gennem fagets eksisterende indhold og fagdidaktiske traditioner.

Carlsen (2020) præsenterer fx, hvordan der i en madkundskabskontekst kan arbejdes med praksisfaglighed gennem en kobling af teori-praksis-dimensionen, sansning og bæredygtighed. Det berører samtidig en sansebaseret og produktorienteret forståelse af praksisfaglighed.

Vedrørende samfundsfag diskuterer Christensen (2023), hvordan praksisfaglighed kan handle om praktisk arbejde i undervisningen, inddragelse af autentiske problemstillinger og praktisk arbejde med det omgivende samfund. Her lægges således vægt på både den virkelighedsrettede, anvendelsesorienterede og produktorienterede forståelse af praksisfaglighed, og hvordan samfundsfag kan indtage en særlig position i forhold til disse. I en teknologiforståelseskontekst forbinder Hjorth (2023) praksisfaglighed til designprocesser samt elevernes brug af og refleksion over digitale værktøjer i deres hverdag og peger derved på både anvendelsesorienterede, produktorienterede og teori praksis- aspekter af praksisfaglighedsbegrebet. Med et fokus på sprogfag argumenterer Storgaard (2023) for en funktionel brug af sprog i praktiske kontekster, hvor der skabes en balance mellem boglige og praktiske læringsaktiviteter for at gøre undervisningen mere handlingsorienteret og virkelighedsnær. Derudover fokuserer både Skov (2020) samt Homann og Muhlig (2020) på praksisfaglighed i billedkunst og peger på, at praksisfaglighed i billedkunst indebærer en kobling mellem praktiske færdigheder, kreativitet og æstetisk erkendelse. Med et musikfagsspecifikt fokus peger Holgersen (2020) på væsentligheden i, at praksisfaglighed ikke blot anskues som en modvægt til akademisering eller boglighed, men netop anerkender fagenes egenverdi. Ifølge Holgersen (2020) udgør musikfaget et oplagt udgangspunkt for kropsligt forankrede og æstetiske læringsprocesser. På lignende vis argumenterer Dahlbæk og Vilhelmsen (2020) for, at man i musikfaget kan arbejde med praksisfaglighedsbegrebets erhvervsrettede dimension. Endelig peger Hansen (2020) og Andersen (2020) på, hvordan praksisfaglighed kan integreres i håndværk og design. Andersen bidrager heri med et historisk blik på, hvordan praksisfaglige elementer allerede har været tilstedeværende i fagene sløjd og håndarbejde, som sidenhen er blevet til håndværk og design (2020).

Som beskrevet i forbindelse med gennemgangen af den lukkede kodning, vi har anvendt i oversigten, er der en tendens til, at alle praksisfaglighedsbegrebets aspekter (jf. forståelser af praksisfaglighedsbegrebet s. 17) italesættes og berøres. I den fagspecifikke litteratur kommer det til udtryk ved, at det fag, der er i fokus, bliver fremlagt som garant for en helhedsorienteret praksisfaglig undervisning, og de fleste elementer udfoldes fagdidaktisk. Fx giver Sillasen (2023) eksempler på, hvordan man arbejder både eksperimenterende, problembaseret, autentisk, kropsligt aktivt,

orienteret mod teori-praksisforholdet, og produktorienteret i naturfagene. Der er dog også fagspecifikke udgivelser, der lægger et tydeligere snit i deres praksisfaglige fokus. Et eksempel på en sådan udgivelse er Skov og Bahn (2021), som går i dybden med de kropslige og materielle spekter af billedkunstundervisningen, hvor kropslig erkendelse og praktisk skabelse står centralt. Et lignende eksempel er Dahlbæk og Vilhelmsen (2020), der som ovenfor beskrevet fokuserer mere specifikt på musikfagets muligheder for at imødekomme den erhvervsrettede dimension af praksisfaglighed.

Alment fokus

I udgivelser, som anlægger en mere almen indgangsvinkel behandles praksisfaglighed på tværs af fagene. Disse udgivelser fokuserer i mindre grad på praksisfaglighed fra et specifikt fagdidaktisk perspektiv, men er mere optagede af, hvordan praksisfaglighed kan forstås og styrkes i en bredere didaktisk eller skolemæssig ramme.

I EVA's kortlægning af folkeskolers arbejde med praksisfaglighed undersøges praksisfaglighed således i en bred, skolemæssig kontekst, hvor praksisfaglighed ikke forbindes til et enkelt fag, men snarere til skolens overordnede didaktiske rammer (2023). Højlund (2020) fokuserer på, hvordan praksisfaglighed kan styrke elevers alsidige dannelse og sikre deltagelsesmuligheder for flere elever bredt set. Tanggaard peger på, at et fokus på praksisfaglighed bør lede til et fokus på at inkludere æstetiske og kropslige dimensioner i alle fag. I udgivelser af Barfod (2023) samt Knudsen og Sattrup (2023) argumenteres der for, at praksisfaglighed lægger op til åben skoletilgange, hvor sanser, sted og atmosfære skaber mulighed for at forbinde teori og praksis i autentiske kontekster uden for klasseværelset. Rasch-Christensen diskuterer, hvordan praksisfaglighed kan forstås som både en didaktisk tilgang og et værktøj til at forbinde teori og praksis på tværs af fag (2023a). Nielsen (2023) såvel som Meyer (2022) placerer praksisfaglighedsbegrebet i en ramme af skoleudvikling. Yderligere peger Andreasen (2022) på, at skolens fysiske rammer får betydning for praksisfaglige læreprocesser.

Der er også enkelte udgivelser, der arbejder med udviklingen af almen didaktiske modeller for praksisfaglighed, der kan anvendes i forskellige faglige sammenhænge (Dahlbæk et al., 2020; Jensen, 2020; Jensen et al., 2022). Yderligere er der også udgivelser såsom Wistoft og Qvortrup (2023), der med afsæt i enkeltfag søger at udsige noget almen didaktisk. Gennem en analyse af madkundskab introducerer de således en almen praksisfagdidaktisk tilgang, der søger at systematisere samspillet mellem viden og færdigheder.

Endelig præsenterer Vial og kollegaer (2021) i en læreruddannelseskontekst erfaringer fra et udviklingsprojekt i læreruddannelsen med fokus på at generere almen didaktiske greb, der kan styrke de studerendes praksisfaglige kompetencer.

Samlet er det tydeligt, at praksisfaglighed både kan anskues gennem såvel en specifik faglig vinkel som en bredere almen vinkel. Hvor de fagdidaktiske udgivelser typisk

undersøger og reflekterer over, hvordan et givent fag kan imødekomme en ambition om praksisfaglighed, har de almenpædagogiske udgivelser en mere generel tilgang, hvor praksisfaglighed anses som et fænomen, der kan integreres og understøttes på tværs af fagene.

Etablerede didaktikker og metoder som udgangspunkt for arbejdet med praksisfaglighed

Det, vi ser i oversigtens udgivelser, og som eksemplerne ovenfor tydeliggør, er, at praksisfaglighed bliver indtænkt i og på tværs af hele skolens fagrække. Forfatterne, der skriver sig ind i det praksisfaglige felt, kan se forskellige fag i praksisfaglighedsbegrebet – og praksisfaglighedsbegrebet i forskellige fag – og forskellige fagligheder kan derfor omsættes ind i begrebet. Som beskrevet i det foregående afsnit kan praksisfaglighed således både forstås i en fagspecifik kontekst, hvor eksisterende fagdidaktiske traditioner videreføres, og i en almenpædagogisk kontekst, hvor praksisfaglighed anvendes bredt i skolen.

Samtidig viser det sig, at det i overvejende grad gælder, at praksisfaglighed og praksisfaglige aktiviteter – på tværs af fagspecifikke og almene perspektiver – beskrives og operationaliseres ud fra allerede kendte metodikker, didaktikker og kernebegreber. Det synes at være tilfældet, at etablerede didaktikker og metoder fungerer som en ramme for at operationalisere praksisfaglighed. Når udgivelser trækker på eksisterende didaktiske metoder, skaber det både kontinuitet og understøtter integrationen af praksisfaglighed i eksisterende fagdiscipliner.

Vi ser fx inddragelsen af literacybegrebet og stedbaseret læring (Storgaard, 2023) samt en sprogdidaktisk samspilsmodel (Daugaard & Østergaard, 2023) i et sprogfagligt fokus på praksisfaglig undervisning. Hertil noterer Storgaard netop, at det ikke nødvendigvis er nybrud i sprogfagene at inddrage disse tilgange, men påpeger, at praksisfaglighedsbegrebet kan give anledning til at fastholde et bredt didaktisk fokus (2023).

Andersen (2020) lægger vægt på, at integrationen af praksisfaglighed i håndværk og design-faget kan bero på en materiel kulturdidaktisk forståelse, som allerede er central i faget. I sammenhæng hermed beskriver Hansen (2020), hvordan scenariedidaktik kan anvendes i håndværk og design til at engagere elever i autentiske læringsprocesser, der bringer dem i situationer, hvor de skal bruge deres teoretiske viden i en praksisnær kontekst. Dette er også allerede fremhævet i EVA's (2019) forundersøgelse af praksisfaglighed i skolen, hvor det påpeges, at scenariedidaktik kan skabe en simuleret virkelighed, hvor eleverne gennem handling arbejder med komplekse problemstillinger.

I flere udgivelser anvendes åben skole-tilgange som en måde at forbinde praksisfaglighed med undervisning uden for klasseværelset (Barfod, 2023; Knudsen &

Sattrup, 2020, 2023). Barfod (2023) diskuterer, hvordan praksisfaglighed kan understøttes gennem allerede etablerede perspektiver på udeskoledidaktik, hvor fokus er på elevernes engagement i kropslige, sanselige og aktive læringsprocesser. Et lignende perspektiv fremgår hos Knudsen & Sattrup (2020, 2023), som argumenterer for, at åben skole-tilgange tilbyder en autentisk ramme for praksisfaglighed, hvor eleverne gennem æstetiske erfaringer og oplevelser uden for skolen kan udvikle praksisfaglige kompetencer. De fremhæver, at undervisning i autentiske miljøer – fx museer – ikke kun skaber forbindelser mellem teori og praksis, men også giver eleverne mulighed for at opleve fag i deres virkelige kontekst. Dette understøttes af en æstetisk og sansebaseret tilgang, hvor eleverne gennem deres omgivelser opnår en dybere forståelse af både praktiske og teoretiske dimensioner af undervisningen.

Ligeledes fremhæves projektbaseret undervisning som en operationalisering af praksisfaglighed (Sunesen, 2023). Sunesen argumenterer for, at praksisfaglighed er naturligt integreret i projektbaserede undervisningstilgange gennem det anvendelsesorienterede og problemløsende fokus, som i forvejen er kernerdimensioner i disse tilgange (Sunesen, 2023). Christensen (2023) beskriver tilsvarende, hvordan problemorienteret undervisning kan fungere som en naturlig praksisfaglig tilgang i samfundsfag, hvor eleverne i forvejen arbejder med samfundsmæssige udfordringer og anvender deres faglige viden til at udvikle løsninger.

Som tidligere beskrevet er der også udgivelser, hvori der arbejdes med udviklingen af nye praksisfaglige og praksisfagdidaktiske modeller. Jensen og kollegaer (2022) udvikler en central model for praksisfaglighed med afsæt i kombinationen af forskningslitteratur fra nærliggende forskningsfelter og empiriske erfaringer fra et udviklingsprojekt i folkeskolen. Det leder til en model, der beskriver praksisfaglighed som en samtidighed af krop og erfaring, handling og produkt samt teori og fag. Dahlbæk og kollegaer (Dahlbæk et al., 2020) udarbejder en almen didaktisk model for praksisfaglig undervisning, der inkluderer forløbsfaser (forforståelse, planlægning, handling i praksis og evaluering) og et omverdensperspektiv samt normkritik som centrale dimensioner. Wistoft & Qvortrup (2023) arbejder desuden som tidligere nævnt også på en definition af praksisfagdidaktik, der tager udgangspunkt i det praksisfaglige fokus på samspillet mellem teori og praksis, og som potentielt kan anvendes på tværs af fag.

Samlet får vi et billede af, at operationaliseringen og udviklingen af praksisfaglighed i litteraturen i høj grad bygger på kendte undervisningsmetoder, didaktikker og praksiserfaringer. Det fremhæver, hvordan praksisfaglighed først og fremmest synes at få form som en fleksibel ramme, der kan understøtte og videreudvikle eksisterende faglige og didaktiske traditioner.

(Mangel på) kritisk diskussion af praksisfaglighed

Et tema, der er fremkommet på tværs af udgivelserne, er, at der overvejende arbejdes med, hvordan praksisfaglighed kan forstås i relation til specifikke fag eller på tværs af fag, og hvordan begrebet kan omsættes til konkrete undervisningspraksisser. Til gengæld er en kritisk diskussion af selve praksisfaglighedsbegrebet mindre udbredt.

Som beskrevet ovenfor operationaliserer flere udgivelser praksisfaglighed gennem allerede kendte didaktiske metoder som scenariedidaktik, projektbaseret undervisning og åben skole-tilgange. Der fokuseres på, hvordan praksisfaglighed kan integreres i eller på tværs af fag, og argumenteres for, hvordan praksisfaglige aktiviteter allerede indgår i fagets praksis, men der er færre refleksioner over begrebets præmisser, begrænsninger og potentielle udfordringer. Det medfører, for en del af udgivelserne, at de i stedet for kritisk stillingtagen til og udvikling af praksisfaglighedsbegrebet i stedet resulterer i et handleorienteret budskab.

Dog findes der udgivelser med en mere kritisk tilgang. Fx problematiserer Holgersen (2020) som nævnt, at praksisfaglighed kan risikere at blive så bredt og uspecifikt et begreb, at det kun defineres i modsætning til det "boglige" uden at tilføje fagene noget substantielt nyt.

Nielsen (2023) påpeger ligeledes, at praksisfaglighedsbegrebets opståen som modreaktion mod, at der i skolen har været for meget fokus på teori, kan føre til en uhensigtsmæssig fastholdelse af dikotomien mellem teori og praksis. Hvis praksisfaglighed ender med at fastholde dikotomier mellem teori og praksis, kan det lede til en vending mod det praktiske og en uhensigtsmæssig nedtoning af teoretisk arbejde i skolen.

Daugaard og Østergaard (2023) fremhæver, at sprog og tekster ofte bliver overset eller tildelt en marginal betydning i forståelser af praksisfaglighed. De argumenterer derfor for, at en sproglig dimension bør være mere central, idet praksisfaglighed også bør indebære en sprogliggørelse af erfaringer og erkendelser, som understøtter elevens tilegnelse af kompetencer. De retter en implicit kritik af modeller for praksisfaglighed, der i for høj grad fokuserer på kropslige erfaringer, handlinger og produktorientering, men ikke eksplicit integrerer sprog og tekstforståelse som væsentlige elementer i praksisfagligheden.

Buhl (2020) placerer begrebet i en skolehistorisk ramme og udfordrer traditionelle dikotomier mellem boglige og praktiske fag samt nytte- og dannelsesdiskurser. Forfatteren rejser spørgsmål om, hvorvidt praksisfaglighed primært understøtter et erhvervsrettet nytteperspektiv, eller om det også har en dannelsesdimension. Buhl anvender som tidligere nævnt et sociomaterielt perspektiv, der fokuserer på samspillet mellem elever, redskaber, materialer og omgivelser frem for en ensidig vægtning af elevernes individuelle præstationer og kognitive udvikling. Hendes kritik peger på, at

praksisfaglighed ofte bruges instrumentelt og kan føre til en reduktion af fagene til alene at handle om at løse praktiske opgaver snarere end at bevare en æstetisk og dannelsesmæssig dimension.

I forlængelse af den erhvervsrettede kritik argumenterer Knudsen og Sattrup (2020), at den dominerende fortolkning af praksisfaglighed i høj grad er snæver og instrumentel, netop fordi den primært fokuserer på at få flere elever til at vælge erhvervsuddannelser. Denne tilgang betegnes som en ensidig anvendelsesorientering, hvor forholdet mellem teori og praksis forstås snævert som et spørgsmål om at kunne overføre teori direkte til praksis. Forfatterne kritiserer denne snævre forståelse ved at introducere forskellige måder, hvorpå teori og praksis kan relateres til hinanden (dikotomi, polaritet, fusion, dialektik). De argumenterer for, at en bredere og dybere forståelse af praksisfaglighed – med en nuanceret tilgang til teori praksis- relationen – kan åbne for blandt andet etiske, æstetiske og demokratiske muligheder ved praksisfaglighed.

Praksisfaglighed som mulighedsrum

I forlængelse af ovenstående, og som vi har beskrevet i karakteristikken af oversigtens udgivelser, inkluderer flere en case eller et praksiseksempel i deres undersøgelse af praksisfaglighed. Det er dog kun et fåtal, hvor casen eller eksemplet eksplicit er udviklet med afsæt i en praksisfaglig teoretisk forståelse. I stedet beskriver størstedelen allerede gennemført undervisning eller undervisningsaktiviteter, som retrospektivt analyseres gennem en praksisfaglig optik (fx Carlsen, 2020; Dahlbæk & Vilhelmsen, 2020; Knudsen & Sattrup, 2023; M.K. Nielsen, 2020; Skov, 2020). Praksisfaglighedsbegrebet bruges således som en analytisk linse eller ramme, hvorigennem forfatterne efterfølgende undersøger, fortolker og legitimerer eksisterende praksisser eller tilgange.

Hermed fungerer praksisfaglighedsbegrebet og tilhørende praksisfaglige aspekter som en ramme, hvori fagene kan indskrive deres allerede eksisterende praksis. Dette bidrager til at belyse, anerkende og forstærke de praksisfaglige aktiviteter, som allerede findes i de enkelte fag. Gennem publikationernes eksempler på praksisfaglighed i en faglig kontekst bliver fagene analyseret, udfoldet og synliggjort som praksisfaglige.

Man kan altså sige, at praksisfaglighedsbegrebet etablerer et analytisk mulighedsrum for at forstå praksis i folkeskolen på nye måder. Jensen og kollegaer (2022) beskriver tilsvarende, hvordan praksisfaglighedsbegrebet åbner et didaktisk-praktisk mulighedsrum for lærerne. De skriver: ”ordet ‘praksisfaglighed’ ser (...) ud til at synliggøre et mulighedsrum for lærerne i forhold til tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisning” (Jensen et al., 2022, s. 15).

Med fokus på praksisfaglighed skabes der således for det første mulighed for at give fagenes allerede eksisterende aktiviteter en fornyet aktualitet, anerkendelse og legitimitet (fx Hansen, 2020; Holgersen, 2020). For det andet åbner begrebet for nye faglige prioriteringer og udviklingsretninger inden for de enkelte fag (fx Dahlbæk &

Vilhelmsen, 2020). Dette skyldes, at praksisfaglighedsbegrebet som tidligere nævnt er tilstrækkeligt åbent og rummeligt til at inkludere mange forskellige forståelser og didaktiske traditioner. Dermed opstår der fleksibilitet og frihed for forskere, lærere og fagprofessionelle til at anvende begrebet efter behov.

Det forhold, at størstedelen af udgivelserne tager udgangspunkt i retrospektive cases og eksempler fra eksisterende praksis frem for en undersøgende eller aktionsbaseret metode, kan delvist forklare, hvorfor praksisfagdidaktikken sjældent fremstår eksplicit retningsgivende for undervisningen og dermed dens udbytte. Dog præsenterer enkelte udgivelser eksplicit udviklingsarbejde med henblik på at etablere praksisfaglige didaktikker. Fx tager udgivelsen ”Praksisfaglighed – inspiration fra erhvervsuddannelsernes undervisning” (Ravn, 2022) udgangspunkt i et projekt mellem håndværk- og designlærere og erhvervsuddannelser, hvor målet var at skabe nye idéer til praksisfaglig undervisning og etablere samarbejde mellem skoler og erhvervsuddannelser. På lignende vis præsenterer det nationale projekt ”Praksisfaglighed i læreruddannelsen” udviklingsarbejder, som har til formål at udvikle almindidaktiske greb, der kan styrke lærerstuderendes praksisfaglige kompetencer (Vial et al., 2021). Disse projekter er orienterede mod at udvikle praksisfaglige forståelser og didaktikker, men fokus ligger hovedsageligt på lærerstuderende og lærere, snarere end på elevernes lærings- og dannelsesmæssige udbytte.

Praksisfaglighedsbegrebet synes således særligt at blive sat i spil i en fagspecifik og bredere skolemæssig kontekst, mens specifikke tværfaglige dimensioner endnu ikke er tydeligt fremtrædende. I de tilfælde, hvor tværfaglighed nævnes, er det primært koblingen af fag inden for samme fagblok, der beskrives, fx hos Hald & Ravn (2020), hvor fokus er på koblingen mellem skolens praktiske fag og erhvervsuddannelserne, samt hos Sillasen (2023), der viser, hvordan naturfag kan understøtte praksisfaglighed.

Oversigtens udgivelser viser således, hvordan praksisfaglighed skaber mulighed for, at fagene kan folde sig ud og synliggøre, hvilke praksisfaglige aktiviteter og metoder der allerede eksisterer og kan bringes i spil. Det fremgår dog, at fokus primært har været på, hvordan praksisfaglighed kan åbne fagene for eleverne, snarere end hvordan undervisningen konkret skal tilrettelægges med henblik på at åbne eleverne for arbejdet med praksisfaglighed. Dermed står det fortsat relativt uafklaret, hvordan eleverne rent faktisk responderer på praksisfaglig undervisning, både i forhold til deres lærings- og dannelsesmæssige udbytte og deres trivsel. Denne elevorienterede dimension fremstår således som et centralt, men endnu relativt uudforsket aspekt, der med fordel kunne belyses yderligere i fremtidige undersøgelser.

Sammenfatning af tematisk syntese

Praksisfaglighed forstås og anvendes både fagspecifikt og i almen skolesammenhæng, hvor begrebet både kobles til enkelte undervisningsfag og til skolens bredere formål. Fagspecifikke udgivelser viser, hvordan praksisfaglighed operationaliseres inden for

eksisterende fagdidaktiske traditioner som fx madkundskabs sansebaserede tilgang, samfundsfags autentiske problemstillinger, sprogfagernes funktionelle sprogbrug, billedkunstens kreative processer og musikkens kropsligt forankrede læring. Andre udgivelser tager et bredere perspektiv og diskuterer fx, hvordan praksisfaglighed kan udvikle skolens samlede didaktiske ramme, fx gennem åben skole-tilgange eller generelle modeller, der systematiserer samspillet mellem viden og færdigheder.

En central tendens er, at praksisfaglighed i høj grad operationaliseres gennem allerede etablerede didaktikker og undervisningsmetoder som scenariedidaktik, projektbaseret undervisning og stedbaseret læring. Her fungerer praksisfaglighed således primært som en fleksibel ramme, der kan rumme eller forstærke allerede eksisterende aktiviteter og metoder i fagene. Dette skaber kontinuitet og legitimitet, men betyder også, at praksisfaglighed ikke nødvendigvis skaber ny praksis, men snarere giver eksisterende praksisser en ny ramme at udfolde sig i.

Forskelligartede forståelser af og indgangsvinkler til praksisfaglighed får ofte lov til at stå relativt ubesvarede og ukritiserede, så længe de placerer sig inden for den brede, grundlæggende ramme, hvor centrale aspekter og dimensioner af praksisfaglighed fastholdes. Dette skaber et positivt mulighedsrum for at nytænke undervisning og legitimere nye prioriteringer og tilgange. Samtidig medfører denne brede forståelse dog også, at der mangler en reel fælles forståelse af, hvad praksisfaglighed egentlig indebærer. Denne udfordring understreges i EVA (2023), hvor det fremhæves, at der blandt lærere og skoleledere savnes et fælles sprog og begrebsapparat omkring praksisfaglighed, hvilket kan vanskeliggøre et fælles fokus og mål med praksisfaglig undervisning.

Selvom der er udviklet forskellige didaktiske modeller for praksisfaglighed (Dahlbæk et al., 2020; Jensen et al., 2022; Ravn & Hansen, 2024), er der således endnu ikke opnået en generelt accepteret praksisfagdidaktisk forståelse. Modellerne indeholder nok fælles komponenter til at fungere som brede didaktiske rammer – og hver for sig kan de være retningsgivende – men er samtidig så åbne, at de risikerer at blive for rummelige og dermed mister deres konkrete, praksisnære værdi. Resultatet bliver, at modellerne hovedsageligt anvendes retrospektivt som rammer for at indsætte allerede eksisterende faglige og didaktiske traditioner, hvilket kan begrænse deres potentiale som egentlige redskaber til didaktisk udvikling. Dermed bliver elevperspektivet også mindre belyst, og der er fortsat behov for at undersøge betydninger af praksisfagligorienteret undervisning for elevers læring, trivsel og dannelse.

Den seneste udvikling i litteratur om praksisfaglighed

Som beskrevet i kapitlets indledning har vi valgt at afslutte kapitlet med et supplerende afsnit, hvori vi gennemgår og analyserer indholdet i de ni artikler, der blev udgivet i et temanummer om praksisfaglighed i tidsskriftet KVaN ultimo 2024 – altså efter afslutningen på oversigtens primære litteratursøgning.

Artiklerne i KVaNs temanummer spænder bredt og præsenterer både historiske, teoretiske og praksisnære perspektiver på praksisfaglighed. Indledningsvist undersøger Holm (2024) historiske perspektiver på begrebet praksisfaglighed og peger på en art renæssance for arbejdsfagligheden, der sætter arbejdsmarkedets behov i centrum af skolens formål. Som Holm beskriver, er det i høj grad i lyset af koblingen mellem skolen og arbejdsmarkedet, at praksisfaglighedsbegrebet må forstås.

Tanggaard (2024) tager ligeledes afsæt i, at det især er i forbindelsen mellem skole og erhvervsliv, at praksisfaglighedsbegrebet er blevet centralt i debatten om skolens formål. Tanggaard problematiserer opfattelsen af praksisfaglighed som et redskab, der udelukkende skal forberede elever til arbejdsmarkedet, og understreger skolens særlige karakter og vigtigheden af at bevare skolens rolle som et rum for indsigt, fordybelse og eksperimenteren. Tanggaard introducerer begreberne *kundskab*, *mestring*, *inklusion* og *simulation*, som bør danne grundlag for en mere nuanceret forståelse af praksisfaglighed, hvor det praktiske arbejde i skolen skal være engagerende og meningsfuldt i sig selv frem for blot at fungere som en direkte bro til arbejdsmarkedet.

I artiklen af Andersen (2024) undersøges praksisfaglighedens rolle i fagene sløjd, håndarbejde og deres efterfølger håndværk og design. I artiklen fremhæves det, hvordan praksisfaglighed som begreb har genaktualiseret opmærksomheden på materialer, produkter og kroppens aktive rolle i læringsprocesser. Andersen argumenterer for, at praksisfaglighed bidrager med et nyt, men samtidig genkendeligt fokus på anvendelsesorienterede, kreative og materialebaserede undervisningsformer, som historisk har været til stede i skolen.

Sonne og Dahlbæk (2024) diskuterer praksisfaglighed inden for musikfaget med særligt fokus på det obligatoriske valgfag i udskolingen. De beskriver, hvordan praksisfaglighed i musik kan bidrage til elevernes forståelse af musikfagets relevans i samfundsmæssige og erhvervsmæssige sammenhænge. Forfatterne fremhæver vigtigheden af, at musikundervisningen ikke alene ses som en vej til videregående uddannelser inden for musik, men også som et fag, der udvikler konkrete færdigheder med relevans for en bred vifte af erhverv. Sonne og Dahlbæk betoner nødvendigheden af, at praksisfaglige forløb i musik både er holistiske og anvendelsesorienterede, så eleverne får mulighed for at forstå og opleve sammenhængen mellem teori, kunstnerisk udfoldelse og praktisk håndværk.

Linderoth (2024) undersøger praksisfaglighedens betydning og muligheder i naturfagsundervisningen. Praksisfaglighed defineres som en kompetence, der gør det muligt for eleverne at anvende teoretisk viden i konkrete praktiske situationer (s. 80). Med det afsæt argumenterer Linderoth for, at praksisfaglighed i naturfagene kan styrkes gennem en tæt kobling mellem teori, praktisk arbejde og elevernes egne erfaringer og refleksioner. I artiklen betones vigtigheden af, at eleverne ikke blot udfører praktiske eksperimenter, men at de også lærer at forstå, analysere og reflektere over deres handlinger og resultater i forhold til teori. Yderligere peger Linderoth på, at

naturfagenes tværfaglighed muliggør, at eleverne kan arbejde med virkelighedsnære problemer som en dimension af praksisfaglighed. I artiklen argumenteres der endelig for, at Engineering-didaktik kan udgøre en didaktisk tilgang til at styrke elevernes praksisfaglighed i naturfag.

Artiklen af Rigtrup (2024) drejer sig om praksisfaglighed i mødet mellem grundskolen og erhvervsuddannelserne. Med udgangspunkt i konkrete eksempler fra projektet ”Håndværk i fritiden” argumenterer hun for, at læringsprocesser på erhvervsuddannelserne – med deres tætte forbindelse mellem teori, praksis, kropslighed og materialitet – kan inspirere grundskolens arbejde med praksisfaglighed. Rigtrup anvender et praksisteoretisk perspektiv og peger på betydningen af at lære gennem aktiv deltagelse, hvor sanser, redskaber og materialer spiller en central rolle.

Haaber (2024) fokuserer på, hvordan praksisfaglighed kan bidrage til inklusion i skolen ved at muliggøre flere deltagelsesmuligheder i undervisningen. Hun understreger, at praksisfaglighed primært udfoldes gennem lærerens didaktiske overvejelser og valg, snarere end som individuelle tilpasninger rettet mod bestemte elever. Haaber illustrerer gennem konkrete eksempler, hvordan praksisfaglighed kan tilpasses hverdagen i grundskolen, og hvordan man som lærer kan foretage små praksisfagligt orienterede ændringer i sine normale didaktiske valg for derigennem at bidrage til en mere inkluderende undervisning.

Ravn og Hansen (2024) introducerer praksisfaglighed som et didaktisk begreb med udgangspunkt i læreruddannelsen, hvor praksisfaglig undervisning afprøves og analyseres af lærerstuderende. Artiklen præsenterer en didaktisk model, der understøtter planlægning af praksisfaglige undervisningsforløb, hvor elementer som kropslige aktiviteter, autentiske produkter og elevindflydelse fremhæves. Yderligere præsenteres en didaktisk typologi, der differentierer praksisfaglighed i tre didaktiske niveauer: det almindidaktiske, det fagdidaktiske og det didaktisk-metodiske niveau.

Som afrunding på temanummeret leverer Larsen (2024) en kritik af praksisfaglighedsbegrebet, som han betragter som en politisk ideologisk konstruktion, der risikerer at reducere skolens rolle til en leverandør af arbejdskraft frem for en dannelsesinstitution med eget værdigrundlag. Larsen argumenterer for, at den politiske ambition for praksisfaglighed understøtter en snæver økonomisk logik, der instrumentaliserer uddannelsessystemet frem for at udvikle elevernes evne til kritisk refleksion, selvstændig tænkning og demokratisk dannelse. Larsen advarer mod konsekvenserne af at fremstille teori og praksis som modsætninger. Han opfordrer til en modstand mod praksisfaglighedens potentielle ”halvdannelse” ved at fastholde skolens autonomi og insistere på en bredere og mere kritisk pædagogisk dagsorden.

Artiklerne i KVaNs temanummer synes dels at følge de overordnede tendenser, der allerede er identificeret i oversigten, dels åbnes der i artiklerne en række nye vinkler. En tendens er, at praksisfaglighed operationaliseres gennem eksisterende faglige og

didaktiske traditioner – hvad enten det er naturfag, musik eller håndværk og design. Her bekræftes observationen af, at praksisfaglighed fungerer som en fleksibel ramme, der forstærker allerede eksisterende undervisningsformer – men ikke nødvendigvis muliggør radikalt nye praksisser.

Samtidig bekræfter temanummeret også, at praksisfaglighed som begreb stadig rummer betydelig begrebslig åbenhed. Artiklerne opererer inden for den overordnede forståelsesramme af praksisfaglighed, som er identificeret i oversigten, men med forskellige vægtninger – fra erhvervsrettethed, kropslighed og anvendelsesorientering til en vægtning af forholdet mellem teori og praksis. Netop denne brede og fleksible anvendelse af begrebet kan som beskrevet ses som både en styrke og en udfordring: Det skaber rum for nytænkning og faglig legitimering, men det medfører også, at der fortsat mangler en fælles forståelsesramme og et tydeligt begrebsligt afsæt.

Der synes imidlertid at kunne spores en stigende kritisk vinkling i artiklerne. Særligt i relation til den politiske erhvervsorienterede vægtning af praksisfaglighedsbegrebet er blandt andet Tanggaard og Larsen kritiske. I tråd med EVA's konklusion om det manglende fælles sprog peger disse kritiske stemmer på risikoen for, at praksisfaglighed reduceres til et instrumentelt middel snarere end en pædagogisk ambition for helhedsorienteret læring.

Endelig bidrager KVaN-artiklerne med perspektiver på områder, der foreløbigt i oversigten er identificeret som delvist underbelyste. Ravn og Hansen inddrager fx et læreruddannelsesperspektiv i begrebsudviklingen og arbejder med en didaktisering af praksisfaglighed på samme måde, som Haaber anlægger en tydelig didaktisk vinkel. Yderligere åbner Linderoth for et tværfagligt perspektiv på praksisfaglighed.

Samlet set styrker temanummeret billedet af feltet om praksisfaglighed som et felt i bevægelse, hvor forskellige fagligheder, pædagogisk og politiske positioner bidrager til en fortsat udvikling af begrebet. Det understøtter oversigtens pointe om, at praksisfaglighed endnu ikke er en entydig størrelse, men rummer potentiale for både kritisk afsøgning og pædagogisk og didaktisk udvikling.

OPSUMMERING AF OVERSIGTENS RESULTATER

I denne oversigt har vi beskrevet og analyseret 52 udgivelser, der aktivt beskæftiger sig med praksisfaglighed som begreb i en grundskole- og læreruddannelseskontekst. Vi har analyseret udgivelserne med udgangspunkt i fire centrale spørgsmål: hvordan praksisfaglighed defineres og teoretisk rammesættes i litteraturen; hvilke fælles begrebsforståelser der gør en tematisk syntese mulig; hvordan praksisfaglighed og praksisfagdidaktik operationaliseres; samt hvordan litteraturen i grundskole- og læreruddannelsessammenhæng kan karakteriseres.

Vedrørende de to første spørgsmål viser analysen, at praksisfaglighed er et bredt og mangefacetteret begreb, der primært defineres gennem fem centrale aspekter: kropslighed, sanselighed og aktivitet; problembasering og anvendelsesorientering; produktfremstilling; erhvervsrettethed eller virkelighedsnærhed; samt integrationen af teori og praksis. Næsten alle udgivelser berører disse aspekter, men vægtningen varierer betydeligt. Nogle fremhæver især kropslige og æstetiske dimensioner som centrale i praksisfaglig læring, mens andre lægger vægt på problemløsning og anvendelsesorientering. Ligeledes varierer fortolkningen fra en snæver erhvervsforberedelse til en bredere dannelsesramme, der engagerer elever i autentiske læreprocesser. Forskellige teoretiske perspektiver som situeret læring, erfaringsbaseret læring, æstetiske læreprocesser og sociomaterielle tilgange bidrager til nuancerede forståelser af begrebet. Samlet set synes der at eksistere en overordnet konsensus om praksisfaglighedens grundlæggende elementer, men væsentlige variationer i vægtning og fortolkning af aspekterne viser, at der endnu ikke er etableret en fælles og entydig praksisfaglig forståelsesramme. Dette antyder, at vidensfeltet om praksisfaglighed ikke er en entydig størrelse, men snarere et felt i bevægelse, hvor forskellige aktører, teorier og undervisningspraksisser bidrager til at forme og udvikle begrebets betydning.

Hvad angår det tredje spørgsmål viser oversigten, at det kan være vanskeligt at identificere didaktikker, der er generelt gældende på tværs af forskellige kontekster. I de fleste tilfælde skrives praksisfaglighed ind i fagene ved hjælp af allerede kendte metodikker, didaktikker og kernebegreber, som således kommer til at fungere som en ramme for operationaliseringen af praksisfaglighed. Kun få udgivelser beskæftiger sig som nævnt med empirisk udvikling direkte ud fra praksisfaglighedsbegrebet. I stedet beskriver de fleste allerede afprøvet undervisning, som retrospektivt undersøges med praksisfaglighedsbegrebet som en analytisk optik. De fleste udgivelser synes at operationalisere begrebet snarere end kritisk at diskutere begrebet.

I litteraturen henvises der gennemgående til definitionerne af praksisfaglighed fra EVA (2019, 2023) og Jensen et al. (2022), men disse operationaliseres sjældent samlet. Typisk lægges vægten på enkelte dimensioner, som kobles til fagets eksisterende kernebegreber og didaktiske traditioner. Forholdet mellem teori og praksis bliver i denne forbindelse ofte implicit behandlet, mens kun få publikationer eksplicit bruger praksisfaglighedsbegrebet som anledning til at diskutere teori praksis-relationen dybere.

Oversigten viser i forlængelse af ovenstående, at forfatterne gennem eksempler på praksisfaglighed åbner fagene for nye analytiske og fagteoretiske mulighedsrum – på samme måde, som Jensen et al. (2022) fremhæver, hvordan brugen af begrebet praksisfaglighed kan synliggøre et praktisk mulighedsrum for lærerne i forhold til undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse. Samtidig peger oversigten på, at udgivelserne især beskæftiger sig med, hvordan fagene via et fokus på praksisfaglighed kan åbnes op for eleverne på nye måder, mens der er mindre fokus på, hvordan eleverne selv åbnes for og responderer på det praksisfaglige arbejde.

I relation til det fjerde spørgsmål ser vi, at oversigtens udgivelser især koncentrerer sig om tema- og antologiudgivelser, hvilket afspejler, at praksisfaglighed endnu er et relativt nyt begreb uden et fast forum for vidensdeling. I litteraturen ses en overvægt af udgivelser, der forholder sig teoretisk til praksisfaglighed eller diskuterer praksisfaglighed med udgangspunkt i forskellige praksiseksempler. Egentlige empiriske undersøgelser udgør dog en mindre del, hvilket dels understreger begrebets nylige fremkomst, dels potentialet for yderligere empirisk forskning. Hovedparten af udgivelserne behandler praksisfaglighed i en grundskolekontekst, mens kun få publikationer forholder sig til praksisfaglighed i læreruddannelsen eller på tværs af institutionelle sammenhænge.

DISKUSSION

Litteraturoversigtens resultater viser, at praksisfaglighed er et begreb i bevægelse, som rummer forskellige forståelser og anvendelser på tværs af politiske, didaktiske og samfundsmæssige kontekster. I det følgende diskuteres nogle af de implikationer, der tegner sig på baggrund af analysen, herunder betydningen af begrebets bredde, spændinger mellem anvendelser og fortolkninger, samt hvilke overvejelser det rejser i forhold til udviklingen af didaktiske tilgange – herunder begrebet praksisfagdidaktik, som vi selv bringer i spil i forlængelse af oversigten.

Praksisfaglighedens rolle i skolens fag og på tværs af fag

Flere af oversigtens udgivelser peger på, at praksisfaglighed kan finde relevans på tværs af skolens fag – ikke kun i de praktisk-musiske fag, men også i fx matematik, dansk eller naturfag. Her forbindes praksisfaglighed fx med sansebaseret, problemløsende og produktorienteret undervisning. I litteraturen forbindes praksisfaglighed desuden med faglige formål såvel som tværgående dannelsesperspektiver. Vores analyse viser dog, at denne udvidede begrebsforståelse ikke er ukompliceret, og at begrebet i nogle sammenhænge risikerer at blive så bredt, at det mister analytisk og didaktisk skarphed.

Forståelser og anvendelser af praksisfaglighed på tværs af perspektiver

Praksisfaglighedsbegrebet udfolder sig i spændingsfeltet mellem politiske, samfundsmæssige, almindidaktiske og fagdidaktiske perspektiver. Politisk er begrebet tæt koblet til reforminitiativer med fokus på erhvervsforberedelse og praktiske kompetencer. Samtidig viser litteraturen, at praksisfaglighed også kan rumme bredere dannelsesmæssige og æstetiske dimensioner. Denne dobbelthed – mellem erhvervsrettet kompetence og bred dannelse – er til stede i de analyserede udgivelser og skaber både mulighed og udfordring i forhold til begrebets didaktiske anvendelse.

Analysen viser, at praksisfaglighed kan anskues som en prisme, der åbner mulighedsrum for alsidige undervisningsformer på tværs af fag – men at disse mulighedsrum formes af de prioriteringer, der lægges ned over begrebet.

Betydninger af et bredt praksisfaglighedsbegreb

Oversigten viser, at praksisfaglighedsbegrebet i den eksisterende litteratur anvendes bredt og mangfoldigt uden en entydig eller fast definition. Dette muliggør mangeartede didaktiske tilgange og skaber mulighedsrum på tværs af fag, skoler og formål. Omvendt påpeger flere forfattere, herunder Jensen (2023) og EVA (2023), at den store begrebsmæssige bredde også kan være en udfordring: For skoler og undervisere kan det være vanskeligt at få klarhed over, hvilke typer af aktiviteter og opgaveløsning der reelt fremmer praksisfaglighed, og hvordan praksisfaglighed adskiller sig fra andre praktiske eller anvendelsesorienterede tilgange.

EVA (2023, s. 11) fremhæver, at der kan være behov for en tydeligere afgrænsning af, hvad praksisfaglig undervisning indebærer, særligt i forhold til fokus på elevernes faglige læring. På denne baggrund kan det overvejes, om praksisfaglighed i visse sammenhænge – afhængigt af formål og anvendelse – bør operationaliseres mere specifikt. En afgrænsning kan fx tage afsæt i, om formålet er politisk, almen didaktisk, fagdidaktisk eller metodisk.

På baggrund af litteraturoversigten kan der ikke fastlægges én entydig definition af praksisfaglighed. Der er snarere tale om et begreb i bevægelse, som må nuanceres og tilpasses, afhængigt af hvilket perspektiv og formål der anlægges.

Refleksioner over praksisfagdidaktik

Som navngivet begreb optræder praksisfagdidaktik kun i meget begrænset omfang i den analyserede litteratur. Det ligger i højere grad implicit i de forskellige operationaliseringer af praksisfaglighedsbegrebet. Det, vi her betegner som praksisfagdidaktik, kan ses som en mulig didaktisk videreudvikling, der udspringer af den mangfoldighed og begrebslige åbenhed, som præger feltet. På baggrund af litteraturens mangeartede forståelser og de identificerede spændinger foreslår vi, at det kan være relevant at arbejde med en mere systematisk didaktisering af praksisfaglighed.

Vi foreslår, at praksisfagdidaktik forstås som:

Didaktisk viden om og refleksion over praksisfaglige aspekter med henblik på undervisning og læring, der udvikler praksisfaglig kompetence.

Denne definition er ikke afledt direkte af litteraturen, men foreslås som et bidrag til videre begrebslig og didaktisk udvikling. Den afspejler, at praksisfaglighed ikke nødvendigvis er bundet til bestemte fag, men kan tænkes som en almen didaktisk tilgang, hvor sansebaseret erkendelse, teori-praksis-forbindelser og elevdeltagelse står centralt.

Afsluttende bemærkninger

Sammenfattende peger litteraturoversigten på, at praksisfaglighed ikke er et entydigt begreb, men en kompleks størrelse med både potentialer og spændinger på tværs af politiske, samfundsmæssige og didaktiske felter. For at videreudvikle feltet teoretisk og empirisk ser vi behov for både begrebslig afklaring og didaktisk konkretisering. Praksisfaglighed kan være en ressource til at styrke elevernes meningsfulde deltagelse og forbindelsen mellem viden og handling – men realiseringen heraf forudsætter en reflekteret tilgang til, hvordan begrebet anvendes og didaktiseres i konkrete undervisningssammenhænge. I forlængelse heraf kan begrebet praksisfagdidaktik være et nyttigt redskab til og afsæt for at videreudvikle og kvalificere undervisning, der bygger bro mellem teori og praksis i en mangfoldig skolesammenhæng.

FREMTIDIGE PERSPEKTIVER

På basis af oversigtens resultater peger vi afslutningsvis på følgende perspektiver for potentiel videre undersøgelser i praksisfaglighed og praksisfagdidaktik:

- **Potentiale for flere empiriske studier**
Der er samlet set et væsentligt forskningspotentiale i flere empiriske undersøgelser, der kan belyse praksisfaglighedens betydning og anvendelse i undervisningen – både i grundskolen og i læreruddannelsen.
- **Udforskning af potentialer ved undervisning med fokus på praksisfaglighed**
Yderligere undersøgelser kan bidrage til at afdække, hvordan undervisning med fokus på praksisfaglighed understøtter elevers engagement, dømmekraft, læringsudbytte og trivsel på tværs af fag og skolens aldersgrupper.
- **Forholdet mellem teori og praksis**
Flere studier har med praksisfaglighedsbegrebet fokus på forholdet mellem teori og praksis. Det kan være relevant med empiriske undersøgelser af, hvordan dette forhold konkret kommer til udtryk i undervisning, og hvordan det kan gribes an didaktisk, samt hvilke udfordringer lærere oplever i arbejdet med at integrere praksisfaglige aspekter.
- **Implementering og didaktiske tilgange**
Hvordan praksisfaglighed konkret omsættes i undervisningspraksis, synes at variere betydeligt. Videre forskning kan undersøge, hvilke didaktiske modeller og pædagogiske tiltag der på forskellig vis understøtter praksisfaglige tilgange i forskellige fag og undervisningssammenhænge.
- **Lærerperspektiver og kompetenceudvikling**
Da praksisfaglighed stiller særlige krav til undervisere, er det relevant at undersøge, hvordan lærere forstår dels deres undervisning, dels sig selv, dvs. professionsidentitet, når de arbejder med praksisfaglighed, samt hvilke kompetenceudviklingsmuligheder der kan understøtte dem i denne opgave.
- **Praksisfaglighed i en læreruddannelseskontekst**
Der er kun få publikationer, der beskæftiger sig med praksisfaglighedsbegrebet i en læreruddannelsesdidaktisk sammenhæng, hvilket også rummer et forskningspotentiale fremadrettet.

REFERENCER

- Andersen, H.B. (2023). Praksisfaglighed: En ressource i skolen. *Ledelse i Morgen*, 26(5), 5-13.
- Andersen, L.F. (2024). Det praktiske fagområde som praksisfagligt pejlemærke? *KVaN*, 44(130), 27-38.
- Andersen, L.M.F. (2020). Fra politik til didaktik-praksisfaglighed i håndværk og design. *Unge Paedagoger*, 81(3), 70-76.
- Andreasen, K.E. (2022). Praksisfaglighed: Det fysiske læringsrum, læreprocesser og kultur. Belyst gennem et projekt med fokus på praksisfaglighed. I J.B. Jensen (red.), *Perspektiver på praksisfaglighed Skoleudvikling og forandring på tværs* (s. 99-118). Aalborg Universitetsforlag.
- Arksey, H. & O'Malley, L. (2005). Scoping studies: Towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1), 19-32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- Bang, L. (2022). Praksisbegrebets genkomst i praksisfagligheden? Et historisk blik på forholdet mellem håndværk, arbejde og skole. I J.B. Jensen (red.), *Perspektiver på praksisfaglighed Skoleudvikling og forandring på tværs* (s. 31-50). Aalborg Universitetsforlag.
- Barfod, K.S. (2023). Udeskole og praksisfaglighed. I *Praksisfaglighed i skolen* (s. 169-186). Dafolo. <https://www.ucviden.dk/da/publications/udeskole-og-praksisfaglighed>
- Bisgaard, J. (2018). *Praktikkens didaktik: Hvordan styrkes lærlinge og studerendes engagement og læring i praktik?* DPU, Aarhus Universitet. <https://www.ucviden.dk/en/publications/praktikkens-didaktik-hvordan-styrkes-l%C3%A6rlinge-og-studerendes-enga-2>
- Buhl, M. (2020). Praksisfaglighed—Til nytte eller dannelse? *Unge Paedagoger*, 81(3), 4-12.
- Børne- og undervisningsministeriet. (2025). *Aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse*.
- Carlsen, H.B. (2020). Praksisfaglighed i madkundskab: Nu skal knivene slibes. *Unge Paedagoger*, 81(3), 88-95.

- Christensen, A.S. (2023). Praksisfaglighed i samfundsfag. I *Praksisfaglighed i skolen* (s. 123-139). Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-samfundsfag>
- Colquhoun, H.L., Levac, D., O'Brien, K.K., Straus, S., Tricco, A.C., Perrier, L., Kastner, M. & Moher, D. (2014). Scoping reviews: Time for clarity in definition, methods, and reporting. *Journal of Clinical Epidemiology*, 67(12), 1291-1294.
<https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2014.03.013>
- Dahlbæk, A., Andersen, H.B. & Zachariassen, R. (2020). *Praksisfaglighed i skolen: Anvendelsesorienteret undervisning*. Hans Reitzel.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-skolen-anvendelsesorienteret-undervisning-3>
- Dahlbæk, A. & Vilhelmsen, L. (2020). Praksisfaglighed og valgfaget musik ... – kan man virkelig det. *Unge Pædagoger, Årgang, 81(3)*, 105-114.
- Daugaard, L.M. & Østergaard, W. (2023). Sprog, tekster og praksisfaglighed – i mødet mellem modtagelsesklasse og erhvervsuddannelse. I *Praksisfaglighed i skolen* (s. 139-152). Dafolo. <https://www.ucviden.dk/da/publications/sprog-tekster-og-praksisfaglighed-i-m%C3%B8det-mellem-modtagelsesklass>
- EVA. (2019). *Praksisfaglighed i skolen – En forundersøgelse*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- EVA. (2023). *Kortlægning af folkeskolers arbejde med praksisfaglighed*. Danmarks Evalueringsinstitut.
- Gregersen, A.S. & Hvillum, R.H. (2024). Praksisfaglighed i franskfaget i folkeskolen og i læreruddannelsen. *Sproglæreren, 2*, 2.
- Hald, A.M. & Ravn, M. (2020). Skolens praktiske fag som vindue til erhvervsuddannelserne: Praksisfaglighed i skole og erhvervsuddannelse. *Unge Paedagoger, 3*, 28-36.
- Hald, A.M. & Ravn, M. (2022). Praksisfaglighed som lærerkompetence: Undervisning i praksisfaglighed på læreruddannelsen. *Unge Paedagoger, 83(2)*, 69-74.
- Hansen, B.K. (2020). Produktionsfremstilling eller et alment dannende anliggende?: Refleksioner om praksisfaglighed i håndværk og design. *Unge Paedagoger, 81(3)*, 62-69.
- Hersom, H., & Koudahl, P. (Red.). (2017). *Ind i praksis: Praksisinddragelse og differentiering i erhvervsuddannelserne*. Praxis.
<https://forskningsportal.kp.dk/da/publications/ind-i-praksis-praksisinddragelse-og-differentiering-i-erhvervsudd>

- Hjorth, M. (2023). Digital teknologiforståelse i et praktisk og praksisfagligt perspektiv. I *Praksisfaglighed i skolen* (s. 153-167). Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/digital-teknologiforst%C3%A5else-i-et-praktisk-og-praksisfagligt-persp>
- Holgersen, S.E. (2020). Hvad indebærer praksisfaglighed i musikfaget. *Unge Pædagoger*, 81(3), 96-104.
- Holm, C. (2023). Arbejds-pædagogik. I A. Rasch-Christensen (red.), *Praksisfaglighed i skolen* (s. 215-231). Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Holm, C. (2024). Arbejds-pædagogikkens genkomst? *KVaN*, 44(130), 7-17.
- Homann, R.H. & Muhlig, M. (2020). Praksisfaglighed i billedkunst. *Unge Pædagoger, Årgang*, 81(3), 53-61.
- Højlund, C. (2020). Praksisnær undervisning – differentierede lærings- og deltagelsesmuligheder i undervisningen. *Studier i læreruddannelse og profession*, 5(2), 97-115. <https://doi.org/10.7146/lup.v5i2.123521>
- Haaber, C.R. (2024). Praksisfaglighed og deltagelsesmuligheder. *KVaN*, 44(130), 39-49.
- Jensen, J.B. (2020). Praksisfaglighed: Forord til temanummer i *Unge Pædagoger*. *Unge Pædagoger*, 2020(3). <https://u-p.dk/vare/2020-nr-3/>
- Jensen, J.B. (red.). (2022a). *Perspektiver på praksisfaglighed: Skoleudvikling og forandring på tværs* (s. 142). Aalborg Universitetsforlag.
- Jensen, J.B. (2022b). Praksisfaglighed: Æstetiske aspekter af læring, undervisning og lærerfagligt skøn. I J.B. Jensen (red.), *Perspektiver på praksisfaglighed Skoleudvikling og forandring på tværs* (s. 119-138). Aalborg Universitetsforlag.
- Jensen, J.B. (2023). Kreativitet og praksisfaglighed. I A. Rasch-Christensen (red.), *Praksisfaglighed i skolen* (s. 45-59). Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Jensen, J.B., Meyer, B., Hansen, I.S., Andreasen, K.E., Bang, L. & Friche, N. (2022). Praksisfaglighed: På vej mod en forståelse. I J.B. Jensen (red.), *Perspektiver på praksisfaglighed Skoleudvikling og forandring på tværs* (s. 11-30). Aalborg Universitetsforlag.
- Kirketerp, A. (2020). Craft-psykologi: Sundhedsfremmende effekter ved håndarbejde og håndværk. *Unge Pædagoger*, 81(3).
- Knudsen, L.E.D. & Sattrup, L. (2020). Bredde og dybde i praksisfaglighed. *Unge Pædagoger*, 3, 20-27.

- Knudsen, L.E.D. & Sattrup, L. (2023). Praksisfaglighed gennem åben skole – At forbinde teori og praksis via æstetisk erfaring. I A. Rasch-Christensen (red.), *Praksisfaglighed i skolen* (s. 187-201). Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Larsen, S.N. (2024). Praksisfaglighed som halvdannelse og fuldtonet politisk ideologi. *KVaN*, 44(130), 105-114.
- Linderoth, U.H. (2024). Praksisfaglighed i naturfagene: Fra teori til erfaring i praksis. *KVaN*, 44(130), 80-91.
- Meyer, B. (2022). Praksisfaglighed og praktisk tænkning: Materialitet og forandring i skolens praksis. I J. B. Jensen (red.), *Perspektiver på praksisfaglighed Skoleudvikling og forandring på tværs* (s. 73-96). Aalborg Universitetsforlag.
- Munn, Z., Peters, M.D.J., Stern, C., Tufanaru, C., McArthur, A. & Aromataris, E. (2018). Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. *BMC Medical Research Methodology*, 18(1). <https://doi.org/10.1186/s12874-018-0611-x>
- Nielsen, L.T. (2023). Praksisfaglighed—Det handler om skoleudvikling. I A. Rasch-Christensen (Red.), *Praksisfaglighed i skolen* (s. 23–43). Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Nielsen, M.K. (2020). Madretfærdighed som kritisk tilgang til 'praksisfaglighed' i madkundskab? *Unge Paedagoger*, 2020(3).
<https://www.ucviden.dk/da/publications/madretf%C3%A6rdighed-som-kritisk-tilgang-til-praksisfaglighed-i-madkun>
- Rasch-Christensen, A. (2023a). Praksisfaglighed. I A. Rasch-Christensen (red.), *Praksisfaglighed i skolen* (s. 7-23). Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Rasch-Christensen, A. (2023b). *Praksisfaglighed i skolen*. Dafolo.
<https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-skolen>
- Rasch-Christensen, A. (red.). (2025). *Fra læreplaner til fagplaner*. Dafolo.
- Ravn, M. (2022). Praksisfaglighed – inspiration fra erhvervsuddannelsernes undervisning. *Praksis*, 8, 54-55.
- Ravn, M. & Hansen, C. (2024). I gang med praksisfaglig undervisning. *KVaN*, 44(130), 51-67.
- Regeringen (2018a). *Aftale om styrket praksisfaglighed i folkeskolen*.
- Regeringen (2018b). *Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden*.

- Regeringen (2022). *Ansvar for Danmark: Det politiske grundlag for Danmarks regering*.
- Rigtrup, D. (2024). Praksisfaglighed i mødet mellem skole og erhvervsuddannelse. *KVaN*, 44(130), 68-79.
- Sillasen, M.K. (2023). Praksisfaglighed i naturfagene. I *Praksisfaglighed i skolen* (s. 107-121). Dafolo. <https://www.ucviden.dk/en/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Skov, K. (2020). Billedkunst og praksisfaglig erkendelse. *Unge Paedagoger*, 2020(3), 46-52.
- Skov, K. & Bahn, A.L. (2021). Do you(r) body-mind: - Om krop, materialitet og praksisfaglighed i billedkunst. *Billedpaedagogisk Tidsskrift*, 2021(1), 18-22.
- Sonne, L. & Dahlbæk, A. (2024). Praksisfaglighed i musik som obligatorisk valgfag. *KVaN*, 44(130), 92-104.
- Storgaard, L.C. (2023). Praksisfaglighed i sprogfagene. I *Praksisfaglighed i skolen* (s. 95-106). Dafolo. <https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-sprogfagene-2>
- Sunesen, M.S.K. (2023). Projektbaseret undervisning og praksisfaglighed. I A. Rasch-Christensen (red.), *Praksisfaglighed i skolen* (s. 61-75). Dafolo. <https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Tanggaard, L. (2020). Når vi ved mere, end vi kan fortælle: En indkredsning af praksisfaglighedsbegrebet samt overvejelser over teori og praksis i undervisningen. *Unge Paedagoger*, 3(1), 12-19.
- Tanggaard, L. (2023). Mesterlære. I A. Rasch-Christensen (red.), *Praksisfaglighed i skolen* (s. 203-213). Dafolo. <https://www.ucviden.dk/da/publications/praksisfaglighed-i-naturfagene>
- Tanggaard, L. (2024). Værdierne vokser ud af hænderne. *KVaN*, 44(130), 18-26.
- Tesfaye, M. (2013). *Kloge hænder – Et forsvar for håndværk og faglighed*. Gyldendal.
- Uddannelses- og forskningsministeriet. (2025). *Aftale om Reform af professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne i Danmark*.
- Trivselskommissionen. (2025). *Et dansk svar på en vestlig udfordring – Trivselskommissionens afrapportering*.
- Vial, M., Jensen, T.R., Andersen, H.B., Rasmussen, M.H., Hansen, B.K., Jensen, J.J., Brænder, B.R., Hansen, S.T., Drewsen, H. & Olsen, J.S. (2021). *Praksisfaglighed i læreruddannelsen*.

https://www.ucviden.dk/files/142730501/Praksisfaglighed_i_l_reruddannelse_n_Rapport_samlet_.pdf

Wistoft, K. (2025). Fagplaner i madkundskab. I A. Rasch-Christensen (red.), *Fra læreplaner til fagplaner* (s. 183-198). Dafolo.

Wistoft, K. & Qvortrup, L. (2023). Fra praksisfaglighed til praksisfagdidaktik: - Med fokus på madkundskab. I *Praksisfaglighed i skolen* (s. 73-90). Dafolo.

<https://www.ucviden.dk/da/publications/fra-praksisfaglighed-til-praksisfagdidaktik-med-fokus-p%C3%A5-madkunds>